

Uradni list

Evropske unije

C 375

Slovenska izdaja

Informacije in objave

Letnik 62

6. november 2019

Vsebina

II *Sporočila*

SPOROČILA INSTITUCIJ, ORGANOV, URADOV IN AGENCIJ EVROPSKE UNIJE

Evropska komisija

2019/C 375/01	Sporočilo Komisije Obvestilo Komisije o izračunu stroškov kapitala za obstoječo infrastrukturo v okviru pregleda nacionalnih uradnih obvestil v sektorju elektronskih komunikacij EU, ki ga izvaja Komisija ⁽¹⁾ ...	1
2019/C 375/02	Nenasprotovanje priglašeni koncentraciji (Zadeva M.9544 – Brookfield/Johnson Controls Autobatterie) ⁽¹⁾	12

IV *Informacije*

INFORMACIJE INSTITUCIJ, ORGANOV, URADOV IN AGENCIJ EVROPSKE UNIJE

Evropska komisija

2019/C 375/03	Menjalni tečaji eura — 5. november 2019	13
2019/C 375/04	Mnenje Svetovalnega odbora za omejevalna ravnanja in prevladujoče položaje s prvega sestanka Svetovalnega odbora dne 5. julija 2019 o osnutku sklepa v zadevi COMP/AT.39711 – Qualcomm (predatorske cene) Država poročevalka: Španija	14
2019/C 375/05	Mnenje Svetovalnega odbora za omejevalna ravnanja in prevladujoče položaje z drugega sestanka dne 15. julija 2019 o osnutku sklepa v zadevi AT.39711 – Qualcomm (predatorske cene) Država poročevalka: Španija	15
2019/C 375/06	Končno poročilo pooblaščenca za zaslišanje Qualcomm (plenilske cene) (AT.39711)	16
2019/C 375/07	Povzetek Sklepa Komisije z dne 18. julija 2019 v zvezi s postopkom na podlagi člena 102 Pogodbe o delovanju Evropske unije in člena 54 Sporazuma EGP (Zadeva AT.39711 – QualcommWm (plenilske cene)) (notificirano pod dokumentarno številko C(2019) 5361) ⁽¹⁾	25

SL

⁽¹⁾ Besedilo velja za EGP.

V Objave

POSTOPKI V ZVEZI Z IZVAJANJEM POLITIKE KONKURENCE

Evropska komisija

2019/C 375/08	Predhodna prijava koncentracije (Zadeva M.9331 – Danaher/GE Healthcare Life Sciences Biopharma) ⁽¹⁾	28
---------------	--	----

DRUGI AKTI

Evropska komisija

2019/C 375/09	Objava zahtevka za odobritev spremembe specifikacije proizvoda, ki ni manjša, v skladu s členom 50(2) (a) Uredbe (EU) št. 1151/2012 Evropskega parlamenta in Sveta o shemah kakovosti kmetijskih proizvodov in živil	30
---------------	--	----

⁽¹⁾ Besedilo velja za EGP.

II

(Sporočila)

SPOROČILA INSTITUCIJ, ORGANOV, URADOV IN AGENCIJ EVROPSKE UNIJE

EVROPSKA KOMISIJA

SPOROČILO KOMISIJE

Obvestilo Komisije o izračunu stroškov kapitala za obstoječo infrastrukturo v okviru pregleda nacionalnih uradnih obvestil v sektorju elektronskih komunikacij EU, ki ga izvaja Komisija

(Besedilo velja za EGP)

(2019/C 375/01)

1. Uvod

1. V tem obvestilu je določena metodologija Komisije za oceno tehtanega povprečja stroškov kapitala (WACC) ⁽¹⁾ kot referenco v okviru pregleda osnutka ukrepov, ki jih nacionalni regulativni organi (v nadaljnjem besedilu: nacionalni regulativni organi ali regulativni organi) sporočijo na podlagi člena 7 okvirne direktive, ki je del regulativnega okvira EU za elektronske komunikacije (v nadaljnjem besedilu: okvir) ⁽²⁾. Člen 7 okvirne direktive bo z 21. decembrom 2020 nadomeščen s členom 32 novega Evropskega zakonika o elektronskih komunikacijah ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Tehtano povprečje stroškov kapitala je vrednost, za katero mora vlagatelj prejeti nadomestilo za naložbo. V okviru ureditve telekomunikacij ustrezni nacionalni regulativni organ izračuna tehtano povprečje stroškov kapitala in ga prišteje najvišji dovoljeni veleprodajni ceni, ki jo lahko regulirani operater zaračuna za dostop do svoje infrastrukture. Za celovito razlago pojma tehtano povprečje stroškov kapitala glej oddelek 2 delovnega dokumenta služb Komisije, priloženega temu obvestilu.

⁽²⁾ Trenutno veljavni regulativni okvir zajema (i) Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2002/21/ES z dne 7. marca 2002 o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (okvirna direktiva) (UL L 108, 24.4.2002, str. 33), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2009/140/ES (UL L 337, 18.12.2009, str. 37) in Uredbo (ES) št. 544/2009 (UL L 167, 29.6.2009, str. 12), (ii) Direktivo 2002/20/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o odobritvi elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev (Direktiva o odobritvi) (UL L 108, 24.4.2002, str. 21), (iii) Direktivo 2002/19/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o dostopu do elektronskih komunikacijskih omrežij in pripadajočih naprav ter o njihovem medomrežnem povezovanju (Direktiva o dostopu) (UL L 108, 24.4.2002, str. 7), (iv) Direktivo 2002/22/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami (Direktiva o univerzalnih storitvah) (UL L 108, 24.4.2002, str. 51) ter (v) Uredbo (EU) št. 531/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2012 o gostovanju v javnih mobilnih komunikacijskih omrežjih v Uniji (UL L 172, 30.6.2012, str. 10), kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU) 2015/2120 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 (UL L 310, 26.11.2015, str. 1) in Uredbo (EU) 2017/920 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 (UL L 147, 9.6.2017, str. 1).

⁽³⁾ Direktiva (EU) 2018/1972 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o Evropskem zakoniku o elektronskih komunikacijah (UL L 231, 17.12.2018, str. 36) (v nadaljnjem besedilu: zakonik). Države članice morajo v skladu s členom 124(1) zakonika do 21. decembra 2020 sprejeti nacionalne ukrepe za prenos in jih uporabljati od navedenega datuma. Sklicevanje na direktive, razveljavljene z zakonikom, v obstoječih zakonih in drugih predpisih se šteje za sklicevanje na zakonik.

2. S tehtanim povprečjem stroškov kapitala se merijo stroški kapitala družb. Stroški kapitala so v skladu z ekonomsko teorijo ⁽⁴⁾ oportunitetni stroški izvedbe določene naložbe namesto drugačne naložbe z enakim tveganjem. Stroški kapitala so torej stopnja donosa, ki jo družba zahteva za izvedbo zadevne naložbe. Stroške kapitala je mogoče razdeliti na stroške lastniškega kapitala in stroške dolga, odvisno od vira financiranja.
3. Nacionalni regulativni organi tehtano povprečje stroškov kapitala uporabljajo v okviru reguliranja operaterjev, ki so določeni kot operaterji s pomembno tržno močjo. Naložijo lahko obveznosti cenovnega nadzora za zagotavljanje posebnih vrst medomrežnega povezovanja in/ali dostopa, kadar ni učinkovite konkurence. V primerih nadzora nad cenami nacionalni regulativni organi upoštevajo naložbe operaterja in dovolijo primerno stopnjo donosnosti. ⁽⁵⁾
4. Komisija je v okviru uradnih obvestil iz člena 7 ugotovila velike razlike v ocenah tehtanega povprečja stroškov kapitala za storitve, ki se zagotavljajo prek elektronskih komunikacijskih omrežij. Nedslednosti se pojavljajo ne le med državami članicami, ampak tudi skozi čas (tj. isti nacionalni regulativni organi v različnih obdobjih uporabljajo različne metode). Komisija meni, da bi lahko take metodološke nedslednosti izkrivljale naložbene spodbude na enotnem digitalnem trgu ⁽⁶⁾ in z oviranjem ustvarjanja usklajenih pogojev za naložbe v elektronska komunikacijska omrežja ogrozile razvoj notranjega trga ⁽⁷⁾.
5. Cilj okvira je zagotoviti, da nacionalni regulativni organi s sodelovanjem med seboj in s Komisijo prispevajo k razvoju notranjega trga, da se zagotovi razvoj dosledne regulativne prakse in dosledna uporaba okvira ⁽⁸⁾. V skladu s cilji okvira je namen tega obvestila povečati skladnost izračunov tehtanega povprečja stroškov kapitala po vsej Uniji.
6. Področje uporabe tega obvestila je omejeno na izračun tehtanega povprečja stroškov kapitala za obstoječo infrastrukturo. Za namene tega obvestila obstoječa infrastruktura pomeni infrastrukturo operaterja s pomembno tržno močjo, ki ne plačuje pribitka za dostopovna omrežja naslednje generacije ⁽⁹⁾. V obvestilu ni obravnavana primernost ali izračun pribitkov za tveganje za dostopovna omrežja naslednje generacije, izključeno je tudi vsakršno upoštevanje ustreznosti obveznosti cenovnega nadzora za nova zelo visokozmogljiva omrežja, kakor so opredeljena v členu 2(2) zakonika ⁽¹⁰⁾.
7. V skladu s cilji okvira bi morali nacionalni regulativni organi, organ BEREC in Komisija prispevati k razvoju notranjega trga s spodbujanjem doslednih regulativnih pristopov in dosledno uporabo okvira ⁽¹¹⁾. Nacionalni regulativni organi bi morali poleg tega uporabljati objektivna, pregledna, nediskriminatorna in sorazmerna regulativna načela ⁽¹²⁾.
8. V skladu s cilji okvira to obvestilo temelji na naslednjih štirih regulativnih načelih: (i) *doslednosti* metodologije, ki se uporablja za določanje parametrov v enačbi za izračun tehtanega povprečja stroškov kapitala; (ii) *regulativni predvidljivosti*, da se omejijo nepričakovane razlike v regulativnem pristopu in vrednosti parametrov skozi čas; (iii) spodbujanju *učinkovitih* naložb in inovacij v novi in izboljšani infrastrukturi, ob upoštevanju tveganja podjetij, ki izvedejo naložbe, in (iv) *preglednosti* metode za določitev primerne stopnje donosnosti njihovih naložb, pri čemer se je treba izogniti nepotrebni zapletenosti.

⁽⁴⁾ Glej na primer Brealey, R. A., Myers, S., in Allen, F., *Principles of Corporate Finance* (Načela financiranja podjetij), McGraw Hill, 2014, poglavje 9.

⁽⁵⁾ V skladu s členom 13 okvirne direktive. V zvezi z okoliščinami, v katerih je lahko prilagodljivost veleprodajnih cen upravičena, glej tudi Priporočilo Komisije z dne 11. septembra 2013 o doslednih obveznostih nediskriminacije ter metodologijah za izračun stroškov za spodbujanje konkurence in izboljšanje okolja za naložbe v širokopasovne povezave (2013/466/EU) (UL L 251, 21.9.2013, str. 13), od 21. decembra 2020 pa člen 74 zakonika.

⁽⁶⁾ Cilj strategije za enotni digitalni trg (<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/shaping-digital-single-market>) je posameznikom in podjetjem omogočiti dostop do spletnih dejavnosti pod pogoji poštene konkurence ter varstva potrošnikov in podatkov.

⁽⁷⁾ V skladu s cilji iz člena 8(2)(b) in (c) okvirne direktive.

⁽⁸⁾ V skladu s cilji iz člena 7(2) in člena 8(3)(d) okvirne direktive.

⁽⁹⁾ V obvestilu se vnaprej ne presoja, ali so dodatni pribitki za konkretne naložbe (npr. dostopovna omrežja naslednje generacije) upravičeni. V zvezi s tem vprašanjem glej Priporočilo Komisije 2010/572/EU z dne 20. septembra 2010 o reguliranem dostopu do dostopovnih omrežij naslednje generacije (NGA) (v nadaljnjem besedilu: priporočilo o dostopovnih omrežjih naslednje generacije) (UL L 251, 25.9.2010, str. 35), zlasti točko 25 in Prilogo I. Nižji profil tveganja vlaganja v FTN/VDSL (v primerjavi z optiko do doma) je obravnavan v oddelku 6 Priloge I k priporočilu o dostopovnih omrežjih naslednje generacije. V takih primerih dostopovna omrežja naslednje generacije spadajo med obstoječo infrastrukturo.

⁽¹⁰⁾ Organ evropskih regulatorjev za elektronske komunikacije (BEREC) mora v skladu z zakonikom do 21. decembra 2020 izdati smernice o merilih, ki jih morajo omrežja izpolnjevati, da bi bila opredeljena kot zelo visokozmogljiva omrežja. Poleg tega zakonik vsebuje več določb o postopku migracije z obstoječe infrastrukture na nova zelo visokozmogljiva omrežja, na primer v členu 81.

⁽¹¹⁾ Glej člen 8(3)(d) in člen 8(5)(a) okvirne direktive.

⁽¹²⁾ Glej člen 8(5) okvirne direktive.

9. Cilj tega obvestila je izpolniti te cilje in prispevati k stabilnemu regulativnemu okolju, ki podpira učinkovite naložbe v elektronska komunikacijska omrežja v Uniji v korist končnih uporabnikov. Z njim se bo odvracalo od izkrivljanja naložb zaradi nedoslednosti v pristopih nacionalnih regulativnih organov skozi čas in po vsej Uniji, ki bi lahko škodovalo delovanju enotnega digitalnega trga.
10. Komisija si s tem obvestilom prizadeva zagotoviti večjo preglednost in predvidljivost svoje politike in odločanja na področju urejanja elektronskih komunikacij. Na podlagi metodologije iz tega obvestila se bodo letno izračunale in objavile vrednosti vsakega posameznega parametra tehtanega povprečja stroškov kapitala. Komisija bo te vrednosti uporabila kot referenco pri pregledu osnutkov ukrepov, priglasišenih na podlagi člena 7 okvirne direktive.
11. To obvestilo bo skupaj z letno objavo vrednosti parametrov tehtanega povprečja stroškov kapitala, ki bo skladna z obvestilom, zagotovilo večjo preglednost v zvezi z oceno stroškov kapitala, ki jo izvede Komisija, kadar bo to sestavni del ukrepov, o katerih je uradno obveščena na podlagi člena 7 okvirne direktive.
12. To obvestilo in priloženi delovni dokument služb Komisije ne posegata v razlago, ki jo lahko Komisija poda glede stroškov kapitala v drugih gospodarskih sektorjih.

2. Ocena tehtanega povprečja stroškov kapitala (WACC)

13. Tehtano povprečje stroškov kapitala se izračuna kot tehtano povprečje stroškov dveh virov financiranja družbe: dolga in lastniškega kapitala. Uteži izražajo relativni delež posameznega vira financiranja v skupni vrednosti podjetja:

$$\text{WACC} = R_E \times \frac{E}{D + E} + R_D \times \frac{D}{D + E}$$

pri čemer je:

— R_E strošek lastniškega kapitala;

— R_D strošek dolga;

— E vrednost lastniškega kapitala, pri čemer je $\frac{E}{D + E}$ delež lastniškega kapitala v vrednosti družbe ($D + E$) in

— D vrednost dolga, pri čemer je $\frac{D}{D + E}$ delež dolga v vrednosti družbe ($D + E$).

2.1. Stroški lastniškega kapitala

14. Stroški lastniškega kapitala so donos, ki ga mora družba zagotoviti svojim delničarjem kot nadomestilo za tveganje vlaganja/lastništva deleža družbe. Najpogosteje uporabljena metoda za oceno stroškov lastniškega kapitala je model določanja cen dolgoročnih naložb⁽¹³⁾. Vsi nacionalni regulativni organi v sektorju elektronskih komunikacij stroške lastniškega kapitala ocenjujejo z uporabo modela določanja cen dolgoročnih naložb. Glavna razloga za to sta sorazmerna preprostost njegovega izračuna in dejstvo, da se že dolgo uporablja (v primerjavi z alternativami)⁽¹⁴⁾. Po mnenju Komisije je ta pristop primeren za spodbujanje predvidljive in enotne metodologije v vseh nacionalnih regulativnih organih.

⁽¹³⁾ W. F. Sharpe, „Capital Asset Prices: A Theory of Market Equilibrium under Conditions of Risk“ (Cene dolgoročnih naložb: teorija uravnoteženosti trga v pogojih tveganja), *The Journal of Finance*, zv. 19 (september 1964), str. 425–442, in J. Lintner, „The Valuation of Risk Assets and the Selection of Risky Investments in Stock Portfolios and Capital Budgets“ (Vrednotenje tveganih sredstev in vključitev tveganih naložb v portfelje delnic in naložbene proračune), *The Review of Economics and Statistics*, zv. 47 (februar 1965), str. 13–37.

⁽¹⁴⁾ Za več informacij glej oddelek 2.1 delovnega dokumenta služb Komisije, priloženega temu obvestilu.

15. V skladu z modelom določanja cen dolgoročnih naložb so vlagatelji na konkurenčnem trgu pripravljene vlagati v tvegane lastniške finančne instrumente, če je njihov donos višji od donosa, ki bi ga lahko zaslužili s sredstvom brez tveganja (netvegana stopnja donosa) ⁽¹⁵⁾. Ta dodatni donos se imenuje tržni pribitek na tveganje ali pribitek na kapitalsko tveganje ⁽¹⁶⁾.
16. V skladu z osnovno predpostavko modela določanja cen dolgoročnih naložb se lahko tveganja razdelijo v dve kategoriji:
- *posebna ali razpršljiva tveganja* ⁽¹⁷⁾: tveganja, ki jih je mogoče odpraviti z razprševanjem. Posebna tveganja običajno vplivajo na posamezno podjetje ali sektor, na primer sprememba cene surovine, ki jo uporablja družba ali sektor;
 - *sistematična ali nerazpršljiva tveganja* ⁽¹⁸⁾: tveganja, ki prizadenejo vsa podjetja v gospodarstvu, npr. spremembe obrestnih mer in splošnih ravni cen ali makroekonomski šoki na strani povpraševanja.
17. V okviru modela določanja cen dolgoročnih naložb se posebna ali razpršljiva tveganja ne bi smela upoštevati pri oceni stroškov kapitala. Na učinkovitih kapitalskih trgih bi morali biti namreč vlagatelji zmožni zmanjšati taka tveganja z razpršenim naložbenim portfeljem ⁽¹⁹⁾.
18. Sistematičnih tveganj nasprotno ni mogoče razpršiti. Zato se v ocenjenih stroških kapitala v modelu določanja cen dolgoročnih naložb upošteva le nadomestilo za sistematična tveganja.
19. V skladu z modelom določanja cen dolgoročnih naložb so stroški lastniškega kapitala vsota netvegane stopnje donosa in pribitka na kapitalsko tveganje, pomnožena s koeficientom *beta* ⁽²⁰⁾. Koeficient *beta* je vključen zaradi zajetja in prilagoditve za posebno občutljivost lastniškega kapitala na tržna nihanja.
20. V zvezi s tem se v okviru modela določanja cen dolgoročnih naložb stroški lastniškega kapitala izračunajo na naslednji način:
- $$R_E = RFR + \beta \times ERP$$
- pri čemer je:
- R_E strošek lastniškega kapitala;
 - RFR netvegana stopnja donosa;
 - β *beta* in
 - ERP pribitek na kapitalsko tveganje.

2.2. Stroški dolga

21. Stroške dolga je mogoče neposredno izmeriti kot obresti, ki jih družba plača na svoj dolg, vendar so pogosto izraženi kot vsota netvegane stopnje donosa in pribitka na dolg:

$$R_D = RFR + \text{pribitek na dolg}$$

pri čemer je:

- R_D strošek dolga;
- RFR netvegana stopnja donosa in

⁽¹⁵⁾ Donos, ki ga vlagatelji zahtevajo pri naložbi brez tveganja.

⁽¹⁶⁾ Donos, ki presega netvegano stopnjo donosa in ga vlagatelji pričakujejo za dodatno tveganje, povezano s tržno naložbo.

⁽¹⁷⁾ Posebna tveganja se lahko imenujejo tudi *nesistematična tveganja*, *preostala tveganja*, *edinstvena tveganja* ali *razpršljiva tveganja*.

⁽¹⁸⁾ Nerazpršljiva tveganja se lahko imenujejo tudi *tržna tveganja* ali *sistematična tveganja*.

⁽¹⁹⁾ Razpršenost je učinkovita, ker se cene različnih delnic ne gibljejo povsem enako (s statističnega vidika spremembe cen delnic niso popolnoma korelirane). V razpršenem naložbenem portfelju je verjetno, da se bo gibanje posameznih sredstev dolgoročno izravnalo z gibanjem drugih sredstev v portfelju.

⁽²⁰⁾ Beta je kovarianca med donosom sredstva (običajno tržna vrednost družbe) in tržnim donosom (običajno tržna vrednost delniškega indeksa, ki predstavlja celoten trg ali gospodarstvo), deljena z varianco tržnega donosa. Delnice s koeficientom beta, večjim od 1,0, povečujejo splošna gibanja na trgu, delnice s koeficientom beta med 0 in 1,0 pa jih zmanjšujejo. Če koeficient beta znaša na primer 0,5, bi se ob 1-odstotnemu zmanjšanju trga pričakovalo 0,5-odstotno zmanjšanje vrednosti naložbe. Če koeficient beta znaša 1,5, bi se ob 1-odstotnemu zmanjšanju trga pričakovalo 1,5-odstotno zmanjšanje vrednosti naložbe.

- pribitek na dolg je dodatni donos, ki ga posojilodajalci zahtevajo od družbe z danim kreditnim tveganjem, ki presega netvegano stopnjo donosa.

2.3. Ocena parametrov tehtanega povprečja stroškov kapitala

22. Enačba za oceno tehtanega povprečja stroškov kapitala je:

$$WACC = \left[\left(\frac{E}{D+E} \right) \times (RFR + \beta \times ERP) \right] + \left[\left(\frac{D}{D+E} \right) \times (RFR + Debt\ Premium) \right]$$

23. Obstajata dva sklopa metodoloških predpostavk, ki vplivajo na vrednosti tehtanega povprečja stroškov kapitala, ki jih ocenjujejo nacionalni regulativni organi v vsej Uniji. Nekatere predpostavke so skupne več parametrom (npr. trajanje časa povprečenja), druge pa so značilne za en sam parameter v enačbi za izračun tehtanega povprečja stroškov kapitala (npr. prilagoditev ocene koeficienta beta). Poleg tega je treba razlikovati je treba med dvema vrstama parametrov: tistimi, ki prikazujejo splošne gospodarske razmere (netvegana stopnja donosa in pribitek na kapitalsko tveganje), in tistimi, ki prikazujejo razmere, ki vplivajo na določene družbe (ali sektor industrije) (pribitek na dolg, koeficient beta ter razmerje med dolžniškim in lastniškim kapitalom ⁽²¹⁾).
24. V naslednjih oddelkih sta obravnavana oba sklopa metodoloških predpostavk: skupni parametri v primerjavi s posameznimi parametri in splošne gospodarske razmere v primerjavi z razmerami, značilnimi za posamezno družbo.

3. Predpostavke, skupne več parametrom tehtanega povprečja stroškov kapitala

25. V naslednjih pododdelkih so opisane predpostavke, skupne več parametrom tehtanega povprečja stroškov kapitala.

3.1. Trajanje časa povprečenja

26. Čas povprečenja je trajanje referenčnega obdobja, ki ga regulatorji uporabijo za izračun povprečne vrednosti netvegane stopnje donosa, koeficienta beta in stroškov dolga.
27. Za zagotovitev doslednosti ocenjevanja parametrov tehtanega povprečja stroškov kapitala je po mnenju Komisije primerno za vse parametre uporabiti isti čas povprečenja. Daljši časi povprečenja bodo verjetno spodbudili večjo predvidljivost in stabilnost vrednosti parametrov, čeprav na račun nižje statične učinkovitosti. S petletnim časom povprečenja, ki ga nacionalni regulativni organi najpogosteje uporabljajo, bo verjetno doseženo pravo ravnovesje med predvidljivostjo in učinkovitostjo ⁽²²⁾.

3.2. Metoda povprečenja

28. Regulatorji se morajo pri ocenjevanju parametrov tehtanega povprečja stroškov kapitala odločiti, katero metodo povprečenja bodo uporabili. Običajno uporabijo (i) aritmetično sredino, (ii) geometrijsko sredino ali (iii) mediano.
29. Komisija meni, da je metoda aritmetične sredine najprimernejša za oceno parametrov tehtanega povprečja stroškov kapitala. Prvič, uporaba ene same metode povprečenja bo za zainteresirane strani verjetno preglednejša kot kombinacija več metod. Drugič, aritmetična sredina je najpogosteje uporabljen pristop in jo je najlažje izračunati ⁽²³⁾.

⁽²¹⁾ Razmerje med dolžniškim in lastniškim kapitalom je merilo finančnega vzvoda družbe. Znesek dolžniškega financiranja primerja z zneskom lastniškega kapitala lastnika. Z razmerjem med dolžniškim in lastniškim kapitalom se določi utež stroškov dolga in stroškov lastniškega kapitala v tehtanem povprečju stroškov kapitala. Razmerje med dolžniškim in lastniškim kapitalom je podrobneje pojasnjen v oddelku 5.3 tega obvestila.

⁽²²⁾ Za več informacij glej oddelek 5.1.1 (zlasti oddelek 5.1.1.4) delovnega dokumenta služb Komisije, priloženega temu obvestilu.

⁽²³⁾ Glej oddelek 5.1.2 delovnega dokumenta služb Komisije, priloženega temu obvestilu.

3.3. Pogostost obdobja vzorčenja

30. Pogostost opazovanj, ki jih regulativni organi uporabijo za oceno netvegane stopnje donosa, koeficienta beta in pribitka na dolg, je običajno dnevna, tedenska ali mesečna. Od izbire pogostosti opazovanj in trajanja časa povprečenja je odvisna velikost vzorca, zato lahko ta izbira vpliva na vrednosti parametrov in nazadnje na končno vrednost tehtanega povprečja stroškov kapitala.
31. Z uporabo iste pogostosti opazovanj za oceno vseh parametrov se zagotovi doslednost. Tedenska pogostost bo verjetno učinkovita izbira, saj bo v kombinaciji s petletnim časom povprečenja verjetno zagotovila zadostna opažanja za zanesljivo oceno in ublažitev morebitnih težav z nizko likvidnostjo delnic.

4. Parametri, ki izražajo splošne gospodarske razmere

32. Splošne gospodarske razmere izražata dva parametra tehtanega povprečja stroškov kapitala: netvegana stopnja donosa in pribitek na kapitalsko tveganje.

4.1. Netvegana stopnja donosa

33. Netvegana stopnja donosa je pričakovana stopnja donosa naložbe brez tveganja. Da bi bila naložba brez tveganja, mora biti tveganje neplačila enako nič, tveganja ponovne naložbe pa ne sme biti (tj. vlagatelj lahko prihodnja plačila obresti ponovno vloži z enako stopnjo donosa kot ob prvem nakupu sredstva). Nacionalni regulativni organi približek netvegani stopnji donosa običajno določijo z uporabo donosa domačih državnih obveznic.
34. Donosi državnih obveznic bodo verjetno ustrezno odražali zadevno domačo netvegano stopnjo donosa. Po mnenju Komisije se bo z uporabo domačih državnih obveznic in dosledno metodologijo zagotovilo, da bodo razlike v netveganih stopnjah donosa izražale dejanske razlike v pogojih financiranja med državami članicami.
35. Nacionalni regulativni organi pogosto uporabljajo državne obveznice s preostalo zapadlostjo ⁽²⁴⁾ 10 let. Donosi desetletnih obveznic so običajno manj nestanovitni kot kratkoročnejše obveznice in bolj skladni z dolgo življenjsko dobo naložb v elektronska komunikacijska omrežja. Komisiji se zato zdijo najprimernejša referenčna vrednost za namene tega obvestila ⁽²⁵⁾.
36. Za zagotovitev doslednosti pri oceni netvegane stopnje donosa je za donose državnih obveznic priporočljivo uporabiti en sam zanesljiv, pregleden in lahko dostopen vir informacij (npr. Eurostat ⁽²⁶⁾). Prilagoditev za programe kvantitativnega rahljanja centralne banke ni potrebna. ⁽²⁷⁾

4.2. Pribitek na kapitalsko tveganje

37. Pribitek na kapitalsko tveganje je pričakovani donos lastniških finančnih instrumentov, ki presega netvegano stopnjo donosa, tj. pričakovane dodatne obresti pri vlaganju v lastniške finančne instrumente z višjim tveganjem v primerjavi z obrestmi pri vlaganju v sredstva brez tveganja. Pribitek na kapitalsko tveganje je nadomestilo za dodatno tveganje vlaganja v lastniški kapital in ne v sredstvo brez tveganja.

⁽²⁴⁾ Preostala zapadlost je preostali čas do poplčila obveznice. V celotnem obvestilu se zapadlost obveznice nanaša na preostalo zapadlost obveznice.

⁽²⁵⁾ Glej oddelka 5.2.1.3 in 5.2.1.4 delovnega dokumenta služb Komisije, priloženega temu obvestilu.

⁽²⁶⁾ Eurostat mesečno objavlja donose desetletnih državnih obveznic za vsako državo članico (glej <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=teimf050>).

⁽²⁷⁾ Glej oddelek 5.2.2 delovnega dokumenta služb Komisije, priloženega temu obvestilu.

38. Komisija je opredelila razlike v pristopih, ki jih regulativni organi uporabljajo za oceno pribitka na kapitalsko tveganje, saj nekateri uporabljajo referenčno vrednost EU, drugi pa nacionalni pribitek na kapitalsko tveganje ali kombinacijo obeh. Pribitek na kapitalsko tveganje na ravni Unije je skladen z empiričnimi dokazi, ki kažejo, da so finančni trgi v Uniji vedno bolj povezani (kot je razvidno iz njihove povečane korelacije), zato so njihovi pribitki na kapitalsko tveganje usklajeni ⁽²⁸⁾. Navedeni pribitek je skladen tudi z dokazi o tem, da vlagatelji v telekomunikacijskem sektorju EU niso pristranski v korist domače države, saj je velik delež delničarjev družb v sektorju elektronskih komunikacij nedržavljanov zadevnih držav ⁽²⁹⁾. Komisija zato meni, da je za namene tega obvestila primeren enoten pribitek na kapitalsko tveganje na ravni Unije. Poleg tega je po mnenju Komisije v skladu s pristopom, ki ga regulativni organi najpogosteje uporabljajo, ta pribitek na kapitalsko tveganje na ravni Unije primerno oceniti z uporabo preteklih serij tržnih pribitkov v državah članicah.

5. Parametri, specifični za posamezno družbo

39. Nekateri parametri tehtanega povprečja stroškov kapitala zajemajo splošne gospodarske razmere (netvegano stopnjo donosa in pribitek na kapitalsko tveganje), drugi (koeficient beta, razmerje med dolžniškim in lastniškim kapitalom ter pribitek na dolg) pa izražajo gospodarske razmere posamezne družbe, za katero regulativni organ oceni tehtano povprečje stroškov kapitala.
40. Regulativni organi se pri določitvi vrednosti parametrov tehtanega povprečja stroškov kapitala, specifičnih za posamezno družbo, običajno opirajo na skupino družb v sektorju elektronskih komunikacij (v nadaljnjem besedilu: skupina primerljivih družb), ki običajno vključuje njihove nacionalne operaterje s pomembno tržno močjo. Nacionalni regulativni organi vrednosti parametrov družb v skupini primerljivih družb uporabijo kot referenco za določitev ustreznih vrednosti za parametre, specifične za posamezno družbo, v svojih regulativnih ukrepih.
41. Prvi pomemben korak pri oceni parametrov, specifičnih za posamezno družbo, je odločitev o merilih za izbor družb, ki bodo del skupine primerljivih družb.

5.1. Merila za izbor skupine primerljivih družb

42. Za skupino primerljivih družb so najprimernejše družbe, ki kotirajo na borzi in imajo likvidne delnice ⁽³⁰⁾. Poleg tega so družbe, ki elektronske komunikacijske infrastrukture ne najemajo, ampak jo imajo v lasti, in ki svoje glavne dejavnosti izvajajo v Uniji, najprimernejše za izračun tehtanega povprečja stroškov kapitala v skladu z nameni tega obvestila.
43. Premisleki o učinkovitosti dajejo prednost omejitvi skupine primerljivih družb na družbe z bonitetno oceno naložbenega razreda ⁽³¹⁾ in družbe, ki niso vključene v večje združitve in prevzeme, saj bi to vplivalo na vrednost družbe na načine, ki niso povezani z njenim osnovnim sistematičnim tveganjem.
44. Skratka, z regulativnimi načeli, predstavljenimi v tem obvestilu, bi bila skladna naslednja merila. Družbe, izbrane za skupino primerljivih družb:
- kotirajo na borzi in imajo likvidne delnice,
 - imajo v lasti elektronsko komunikacijsko infrastrukturo in vlagajo vanjo,
 - svoje glavne dejavnosti izvajajo v Uniji,
 - imajo bonitetno oceno naložbenega razreda ter

⁽²⁸⁾ Glej oddelek 5.2.1.3 in 5.2.1.4 delovnega dokumenta služb Komisije, priloženega temu obvestilu.

⁽²⁹⁾ Glej oddelek 5.2.2.3 delovnega dokumenta služb Komisije, priloženega temu obvestilu.

⁽³⁰⁾ Delnice, s katerimi se manj trguje, morda ne bodo razkrile pravilne in najnovejše vrednosti osnovnih družb, ker jih ni mogoče enostavno prodati brez znatne spremembe cene. So tudi bolj nestanovitne od likvidnih.

⁽³¹⁾ Bonitetna ocena naložbenega razreda je odvisna od bonitetne agencije: ustreza bonitetnim ocenam od Aaa do Baa3 v primeru bonitetne agencije Moody's in ocenam od AAA do BBB v primeru bonitetne agencije Standard and Poor's.

— niso ali niso bile pred kratkim vključene v nobene večje združitve in prevzeme.

5.2. Beta vrednost lastniškega kapitala

45. V okviru modela določanja cen dolgoročnih naložb beta vrednost lastniškega kapitala izraža sistematično tveganje, ki mu je izpostavljena družba v primerjavi s povprečno družbo na trgu. V praksi se beta vrednost lastniškega kapitala oceni z regresijsko analizo, tj. z oceno korelacije med donosom delnice družbe in donosom tržnega indeksa (s katerim naj bi se približno ocenilo celotno gospodarstvo).
46. Evropski tržni indeks je bolj skladen z uporabo vrednosti pribitka na kapitalsko tveganje na ravni Unije kot domače vrednosti. V akademski literaturi se prednost daje splošnim indeksom in indeksom, tehtanim z vrednostjo ⁽³²⁾. V skladu s temi merili obstaja več tržnih indeksov, ki vključujejo evropske lastniške finančne instrumente, kot so STOXX Europe TMI ⁽³³⁾, S&P Europe 350 ⁽³⁴⁾, Eurostoxx50 ⁽³⁵⁾ in MSCI Europe ⁽³⁶⁾. Po mnenju Komisije je primerno uporabiti tržni indeks, ki predstavlja velik delež tržne kapitalizacije v prostem obtoku v Uniji (npr. STOXX Europe TMI).
47. Komisija meni, da pri ocenjevanju beta vrednosti lastniškega kapitala ni primerno izvesti prilagoditev ⁽³⁷⁾, saj se z njimi verjetno ne bo izboljšala učinkovitost cenilke beta vrednosti, ocena pa bo po nepotrebnem zapletena in manj pregledna.
48. Za primerjavo beta vrednosti družb znotraj skupine primerljivih družb, je treba njihove beta vrednosti lastniškega kapitala pretvoriti v beta vrednosti sredstev ⁽³⁸⁾ (tj. jih upoštevati brez zadolženosti). Beta vrednosti sredstev izražajo sistematično tveganje družb brez finančnega tveganja (tj. tveganja, povezanega s stopnjo finančnega vzvoda). Enostavna enačba za izračun beta vrednosti sredstev na podlagi beta vrednosti lastniškega kapitala je naslednja:

$$\beta_A = \beta_D \times \frac{D}{V} + \beta_E \times \frac{E}{V}$$

pri čemer je:

- β_A = beta vrednost sredstev;
- β_D = beta vrednost dolga;
- β_E = beta vrednost lastniškega kapitala;
- E = lastniški kapital družbe ;
- D = neto dolg družbe in
- V = vrednost družbe ($E+D$).

49. Pri ocenjevanju beta vrednosti dolga obstajajo velike praktične težave, vendar vrednosti običajno znašajo od 0 do 0,2 ⁽³⁹⁾. Z uporabo enotne vrednosti za beta vrednost dolga bi se zmanjšala zapletenost in izboljšala preglednost izračuna tehtanega povprečja stroškov kapitala. Vmesna beta vrednost dolga v višini 0,1 se zdi smiselna izbira.

⁽³²⁾ Glej oddelek 5.3.3.2 delovnega dokumenta služb Komisije, priloženega temu obvestilu.

⁽³³⁾ <https://www.stoxx.com/index-details?symbol=BKXP>.

⁽³⁴⁾ <http://us.spindices.com/indices/equity/sp-europe-350>.

⁽³⁵⁾ <https://www.stoxx.com/index-details?symbol=sx5e>.

⁽³⁶⁾ <https://www.msci.com/europe>.

⁽³⁷⁾ Tradicionalne prilagoditve beta vrednosti lastniškega kapitala so tiste, ki so jih predlagali Dimson (odpravljanje izkrivljanj v oceni vrednosti beta pri uporabi dnevnih donosov zaradi neuskkljenosti sprememb tržnega indeksa in časa, v katerem delnice družbe reagirajo nanje); Blume (dolgoročno naj bi se beta vrednost družbe nagibala k vrednosti 1) ali Vasicek (dolgoročno naj bi se beta vrednost družbe nagibala k povprečju panoge).

⁽³⁸⁾ S pretvorbo (neupoštevanjem zadolženosti) se odstrani učinek dolga na beta vrednost lastniškega kapitala (ali beta vrednost z upoštevanjem zadolženosti). Povedano drugače, pri beta vrednosti sredstev se ne upošteva posebna finančna struktura družbe, kar omogoča primerjave med beta vrednostmi različnih družb (ne glede na finančno strukturo posameznih družb).

⁽³⁹⁾ Glej The Brattle Group, Review of approaches to estimate a reasonable rate of return for investments in electronic communications networks in regulatory proceedings and options for EU harmonization (Pregled pristopov k oceni primerne stopnje donosnosti naložb v elektronska komunikacijska omrežja v regulativnih postopkih in možnosti za uskladitev na ravni EU), končno poročilo objavljeno 14. julija 2016, str. 88, na voljo na povezavi <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/da1cbe44-4a4e-11e6-9c64-01aa75ed71a1/language-en>.

50. Za oceno tehtanega povprečja stroškov kapitala se beta vrednost sredstev skupine primerljivih družb pretvori (nazaj) v beta vrednost lastniškega kapitala (tj. znova se upošteva učinek dolga na beta vrednost družbe) z uporabo zgornje enačbe, ki je pri izračunu beta vrednosti lastniškega kapitala naslednja:

$$\beta_E = \frac{\beta_A}{(1 - \frac{D}{V})} - \beta_D \times \frac{D}{E}$$

5.3. Razmerje med dolžniškim in lastniškim kapitalom

51. Kot je bilo že navedeno, se podjetja lahko financirajo z dolgom (D) ali lastniškim kapitalom (E). Vsota dolga in lastniškega kapitala je enaka vrednosti družbe (V):

$$V = D + E$$

52. Delež dolga v vrednosti družbe (tj. $\frac{D}{V}$) se imenuje „razmerje med dolžniškim in lastniškim kapitalom“. Razmerje med dolžniškim in lastniškim kapitalom je količnik finančnega vzvoda. Pokaže, v kolikšni meri družbo financirajo posojilodajalci v primerjavi z delničarji.
53. Delež dolga (tj. $\frac{D}{V}$) in delež lastniškega kapitala (tj. $\frac{E}{V}$) se uporabita za izračun stroškov dolga (tj. $R_D \times \frac{D}{V}$) in stroškov lastniškega kapitala (tj. $R_E \times \frac{E}{V}$ ali $R_E \times (1 - \frac{D}{V})$) pri ocenjevanju tehtanega povprečja stroškov kapitala.
54. Najpogostejši pristop za oceno razmerja med dolžniškim in lastniškim kapitalom, ki se šteje za primerne za namene tega obvestila, je uporaba knjigovodske vrednosti neto dolga družbe, vključno z vrednostjo finančnih zakupov⁽⁴⁰⁾.

5.4. Pribitek na dolg in stroški dolga

55. Stroške dolga je mogoče neposredno izmeriti kot obresti, ki jih družba plača na svoj dolg, ali posredno kot pribitek na netvegano stopnjo donosa.
56. Pribitek na dolg se lahko oceni kot razmik med domačo netvegano stopnjo donosa in donosom dolgoročnih podjetniških obveznic (čim bližje desetletni zapadlosti, uporabljeni za netvegano stopnjo donosa)⁽⁴¹⁾.
57. Po mnenju Komisije je stroške dolga zaradi doslednosti primerneje (posredno) oceniti kot vsoto netvegane stopnje donosa in pribitka na dolg.

6. Davki in inflacija

Davčna obravnava dolga in inflacijska pričakovanja vplivajo na tehtano povprečje stroškov kapitala, zato jih je treba vključiti v izračun tehtanega povprečja stroškov kapitala.

6.1. Davki

58. Obresti na dolgove so za družbo izdatek, ki se odšteje pred plačilom davka. Tehtano povprečje stroškov kapitala po obdavčitvi je pri tej ugodni davčni obravnavi dolga naslednje:

$$WACC_{post-tax} = R_E \times \frac{E}{D + E} + R_D \times (1 - T_c) \times \frac{D}{D + E}$$

pri čemer:

— je R_E strošek lastniškega kapitala in R_D strošek dolga;

⁽⁴⁰⁾ Glej oddelek 5.3.4 delovnega dokumenta služb Komisije, priloženega temu obvestilu.

⁽⁴¹⁾ Glej oddelek 5.3.5 delovnega dokumenta služb Komisije, priloženega temu obvestilu, in v njem navedeno literaturo.

sta $\frac{E}{D+E}$ in $\frac{D}{D+E}$ uteži lastniškega kapitala oziroma dolga glede na vrednost podjetja in

— je T_c mejna davčna stopnja.

59. Nacionalni regulativni organi stroške lastniškega kapitala (po obdavčitvi) ⁽⁴²⁾ običajno zvišajo na stroške lastniškega kapitala pred obdavčitvijo, da se izpolnijo zahteve vlagateljev v lastniški kapital, kakor so ocenjene z modelom določanja cen dolgoročnih naložb. Tehtano povprečje stroškov kapitala pred obdavčitvijo se izračuna tako, da se tehtano povprečje stroškov kapitala po obdavčitvi deli z $(1 - T_c)$, da se upoštevajo davki od dohodkov pravnih oseb, izraziti pa ga je mogoče na naslednji način:

$$WACC_{pre-tax} = \frac{WACC_{post-tax}}{1 - T_c}$$

60. Komisija meni, da je za oceno tehtanega povprečja stroškov kapitala pred obdavčitvijo primerno uporabiti ustrezno domačo stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb, kar je običajni pristop, ki ga uporabljajo nacionalni regulativni organi.

6.2. Inflacija

61. Vlagatelji povečajo svoj donos, prilagojen za inflacijo, ali realni donos. Nacionalni regulativni organi inflacijo običajno upoštevajo na dva načina ⁽⁴³⁾:
- inflacija se kompenzira z letno indeksacijo sredstev družbe, tako da se dovoli samo realni donos tehtanega povprečja stroškov kapitala, ali
 - inflacijska pričakovanja so vključena v donos kapitala z uporabo nominalnega tehtanega povprečja stroškov kapitala, ne da bi se osnovno premoženje družbe kakor koli prilagodilo.
62. Nacionalni regulativni organi, ki uporabijo prvi pristop, nominalno tehtano povprečje stroškov kapitala običajno pretvorijo v realno tehtano povprečje stroškov kapitala. Ena od običajnih pretvorbenih metod je Fisherjeva enačba:

$$WACC_{Real} = \frac{(1 + WACC_{Nominal})}{(1 + \pi)} - 1$$

pri čemer je π stopnja inflacije.

63. Po mnenju Komisije je za države članice euroobmočja primerno uporabiti oceno inflacije na ravni euroobmočja, za države članice zunaj euroobmočja pa so lahko upravičene nacionalne ocene inflacije. V obeh primerih so primernejše ocene, usmerjene v prihodnost, ki po možnosti zajemajo obdobje, enako desetletni zapadlosti državnih obveznic, uporabljenih za oceno netvegane stopnje donosa. V praksi so desetletne napovedi inflacije redke, zato se lahko uporabijo kratkoročnejše napovedi (npr. Evropska centralna banka napoveduje inflacijo za pet let naprej).

7. Vloga organa BEREC in Komisije pri izračunu parametrov tehtanega povprečja stroškov kapitala

64. Službe Komisije so v pripravah na sprejetje obvestila tesno sodelovale z organom BEREC. Komisija je v okviru tega sodelovanja organ BEREC pozvala, naj parametre tehtanega povprečja stroškov kapitala oceni v skladu s pristopom, opisanim v tem obvestilu. Organ BEREC se je strinjal, da bo vsako leto ocenil in objavil vrednosti parametrov ⁽⁴⁴⁾. To bo močno olajšalo delo nacionalnih regulativnih organov pri pripravi rednih pregledov tehtanega povprečja stroškov kapitala in pregleda takih obvestil, ki ga bo izvedla Komisija.

⁽⁴²⁾ Glej oddelek 5.4.1 delovnega dokumenta služb Komisije, priloženega temu obvestilu.

⁽⁴³⁾ Glej oddelek 5.4 delovnega dokumenta služb Komisije, priloženega temu obvestilu.

⁽⁴⁴⁾ Organ BEREC se je na 38. rednem plenarnem zasedanju odbora regulatorjev, ki je potekalo 7. in 8. marca 2019, strinjal, da bo izračunal parametre tehtanega povprečja stroškov kapitala (BEREC je razmišljal o izračunu netvegane stopnje donosa in pribitka na kapitalno tveganje že leta 2019, beta vrednosti, razmerja med dolžniškim in lastniškim kapitalom ter stroškov dolga pa od leta 2020). Nato se je izkazalo se je, da BEREC pričakuje, da bo do sredine leta 2020 objavil celoten sklop ustreznih parametrov. Sklepi tega zasedanja (BoR(19) 45) so na voljo na povezavi:

https://berec.europa.eu/eng/document_register/subject_matter/berec/board_of_regulators_meetings/meeting_conclusions/8549-conclusions-of-the-38th-berec-board-of-regulators-plenary-meetings-on-7-8-march-2019-in-budapest-hungary

65. Organ BEREC bo v okviru letnega izračuna v tesnem sodelovanju s Komisijo ocenil (i) parametre, ki prikazujejo splošne gospodarske razmere, in (ii) parametre, specifične za posamezno družbo, za skupino primerljivih družb.
66. Kar zadeva parametre, ki prikazujejo splošne gospodarske razmere, bo organ BEREC ocenil netvegano stopnjo donosa za vsako državo članico in enotni pribitek na kapitalsko tveganje na ravni Unije.
67. Kar zadeva parametre, specifične za posamezno družbo, bo organ BEREC pripravil seznam družb, primernih za skupino primerljivih družb, ter za vsako družbo na seznamu ocenil beta vrednost lastniškega kapitala, razmerje med dolžniškim in lastniškim kapitalom, pribitek na dolg in stroške dolga. Poleg tega bo opisal dejavnike, na podlagi katerih bodo lahko nacionalni regulativni organi s seznama upravičeno črtali eno ali več družb, da bi upoštevali nacionalne posebnosti.

8. Pogostost pregledov tehtanega povprečja stroškov kapitala

68. Nacionalni regulativni organi tehtano povprečje stroškov kapitala določajo/pregledujejo različno pogosto, in sicer od več kot enkrat letno do enkrat vsakih štiri do pet let. Ta razlika v pogostosti je eden od dejavnikov, ki vplivajo na razlike v vrednostih tehtanega povprečja stroškov kapitala med državami članicami.
69. Z večjo usklajenostjo pogostosti izračunov tehtanega povprečja stroškov kapitala med državami članicami bi se zmanjšale neupravičene razlike v vrednostih tehtanega povprečja stroškov kapitala.
70. Komisija meni, da je za upoštevanje najnovejših gospodarskih razmer nacionalno vrednost tehtanega povprečja stroškov kapitala primerno posodobiti vsaj enkrat letno ⁽⁴⁵⁾.

9. Prehodno obdobje za sprejetje metodologije iz tega obvestila

71. Komisija bo pri pregledu uradnih obvestil v okviru postopka iz člena 7 od 1. julija 2020 praviloma uporabljala metodologijo, opisano v njem. V upravičenih primerih in na zahtevo nacionalnega regulativnega organa priglasiatelja Komisija v prehodnem obdobju največ enega leta pregleda osnutkov ukrepov ne bo izvedla na podlagi te metodologije (od 1. julija 2020) ⁽⁴⁶⁾. Upravičeno bi bilo na primer, kadar bi se zaradi pregleda na podlagi te metodologije, če bi jo uporabil nacionalni regulativni organ, znatno spremenila vrednost tehtanega povprečja stroškov kapitala, kar bi ogrozilo regulativno stabilnost in predvidljivost. V enoletnem prehodnem obdobju enega leta bo Komisija upoštevala tudi, ali je na voljo celoten sklop parametrov WACC, ki jih objavi BEREC, in možnost, da se nacionalni regulativni organi pri analizi oprejo na te parametre.

⁽⁴⁵⁾ Glej oddelek 8 delovnega dokumenta služb Komisije, priloženega temu obvestilu.

⁽⁴⁶⁾ Glej oddelek 9 delovnega dokumenta služb Komisije, priloženega temu obvestilu.

Nenasprotovanje priglašeni koncentraciji
(Zadeva M.9544 – Brookfield/Johnson Controls Autobatterie)

(Besedilo velja za EGP)

(2019/C 375/02)

Komisija se je 24. oktobra 2019 odločila, da ne bo nasprotovala zgoraj navedeni priglašeni koncentraciji in jo bo razglasila za združljivo z notranjim trgov. Ta odločitev je sprejeta v skladu s členom 6(1)(b) Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 ⁽¹⁾. Celotno besedilo odločitve je na voljo samo v angleščini in bo objavljeno po tem, ko bodo iz besedila odstranjene morebitne poslovne skrivnosti. Na voljo bo:

- v razdelku o združitvah na spletišču Komisije o konkurenci (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Spletišče vsebuje različne pripomočke za iskanje posameznih odločitev o združitvah, vključno z nazivi podjetij, števkami zadev, datumi ter indeksi področij,
- v elektronski obliki na spletišču EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=sl>) pod dokumentarno številko 32019M9544. EUR-Lex zagotavlja spletni dostop do evropskega prava.

⁽¹⁾ UL L 24, 29.1.2004, str. 1.

IV

(Informacije)

INFORMACIJE INSTITUCIJ, ORGANOV, URADOV IN AGENCIJ EVROPSKE UNIJE

EVROPSKA KOMISIJA

Menjalni tečaji eura ⁽¹⁾

5. november 2019

(2019/C 375/03)

1 euro =

Valuta	Menjalni tečaj	Valuta	Menjalni tečaj		
USD	ameriški dolar	1,1109	CAD	kanadski dolar	1,4584
JPY	japonski jen	120,93	HKD	hongkonški dolar	8,7040
DKK	danska krona	7,4712	NZD	novozelandski dolar	1,7339
GBP	funt šterling	0,86113	SGD	singapurski dolar	1,5078
SEK	švedska krona	10,6943	KRW	južnokorejski won	1 284,34
CHF	švicarski frank	1,1009	ZAR	južnoafriški rand	16,3876
ISK	islandska krona	137,70	CNY	kitajski juan	7,7734
NOK	norveška krona	10,1525	HRK	hrvaška kuna	7,4486
BGN	lev	1,9558	IDR	indonezijska rupija	15 516,50
CZK	češka krona	25,536	MYR	malezijski ringit	4,5886
HUF	madžarski forint	329,84	PHP	filipinski peso	56,012
PLN	poljski zlot	4,2643	RUB	ruski rubelj	70,4334
RON	romunski leu	4,7583	THB	tajski bat	33,544
TRY	turška lira	6,3807	BRL	brazilski real	4,4655
AUD	avstralski dolar	1,6079	MXN	mehiški peso	21,3072
			INR	indijska rupija	78,5290

⁽¹⁾ Vir: referenčni menjalni tečaj, ki ga objavlja ECB.

Mnenje Svetovalnega odbora za omejevalna ravnanja in prevladujoče položaje s prvega sestanka Svetovalnega odbora dne 5. julija 2019 o osnutku sklepa v zadevi

COMP/AT.39711 – Qualcomm (predatorske cene)

Država poročevalka: Španija

(2019/C 375/04)

1. Svetovalni odbor (8 držav članic) se strinja z opredelitvijo Komisije glede upoštevnega proizvodnega trga, ki je opredeljen kot trg sistemskih naborov čipov (za osnovni pas), skladnih z UMTS.
2. Svetovalni odbor (8 držav članic) se strinja s Komisijo, da upoštevni geografski trg sistemskih naborov čipov, skladnih z UMTS, obsega ves svet.
3. Svetovalni odbor (8 držav članic) se strinja s Komisijo, da je imela družba Qualcomm vsaj med 1. januarjem 2009 in 31. decembrom 2011 prevladujoč položaj na upoštevnem trgu.
4. Svetovalni odbor (8 držav članic) se strinja s Komisijo, da je družba Qualcomm zlorabila svoj prevladujoči položaj na upoštevnem trgu, ker je med 1. julijem 2009 in 30. junijem 2011 izvajala strategijo plenilskih cen v razmerju do svojih dveh glavnih strank na področju mobilnih širokopasovnih naprav, Huawei in ZTE, da bi s trga izključila družbo Icera.
5. Svetovalni odbor (8 držav članic) se strinja s Komisijo, da ravnanje, na katerega se nanaša osnutek sklepa, pomeni zlorabo prevladujočega položaja, kar pomeni kršitev člena 102 PDEU in člena 54 Sporazuma EGP.
6. Svetovalni odbor (8 držav članic) se strinja z oceno Komisije v osnutku sklepa glede trajanja kršitve.
7. Svetovalni odbor (8 držav članic) se strinja s Komisijo, da se mora družba Qualcomm vzdržati ponovitve katerega koli dejanja ali ravnanja, ki ga zajema osnutek sklepa, in katerega koli drugega dejanja ali ravnanja, ki ima enak ali enakovreden cilj ali učinek.
8. Svetovalni odbor (8 držav članic) priporoča objavo tega mnenja v *Uradnem listu Evropske unije*.

Mnenje Svetovalnega odbora za omejevalna ravnanja in prevladujoče položaje z drugega sestanka dne 15. julija 2019 o osnutku sklepa v zadevi AT.39711 – Qualcomm (predatorske cene)

Država poročevalka: Španija

(2019/C 375/05)

- (1) Svetovalni odbor (4 države članice) se strinja s Komisijo, da bi bilo treba naslovniku osnutka sklepa naložiti globo.
 - (2) Svetovalni odbor (4 države članice) se strinja s Komisijo, da bi bilo treba pri izračunu osnovnega zneska globe upoštevati dejansko vrednost prodaje v celotnem obdobju kršitve, izračunano na podlagi ocene glede posredne prodaje družbe Qualcomm tretjim osebam v EGP.
 - (3) Svetovalni odbor (4 države članice) se strinja s Komisijo glede variabilnega zneska globe, določenega v tej zadevi.
 - (4) Svetovalni odbor (4 države članice) se strinja s Komisijo, da bi bilo treba v tej zadevi uporabiti dodatni znesek („vstopno pristojbino“).
 - (5) Svetovalni odbor (4 države članice) se strinja s Komisijo, da v tej zadevi ni oteževalnih ali olajševalnih okoliščin.
 - (6) Svetovalni odbor (4 države članice) se strinja s Komisijo glede končnega zneska globe.
 - (7) Svetovalni odbor (4 države članice) priporoča objavo tega mnenja v *Uradnem listu Evropske unije*.
-

Končno poročilo pooblaščenca za zaslišanje ⁽¹⁾**Qualcomm (plenilske cene)****(AT.39711)**

(2019/C 375/06)

1. Uvod

- (1) V osnutku sklepa, na katerega se nanaša to poročilo (v nadaljnjem besedilu: osnutek sklepa), je ugotovljeno, da je družba Qualcomm Inc. (v nadaljnjem besedilu: Qualcomm) med 1. julijem 2009 in vključno 30. junijem 2011 določene količine treh svojih sistemskih naborov čipov, ki so skladni z UMTS ⁽²⁾, dobavljala pod ceno dvema svojima ključnima strankama, tj. družbama Huawei in ZTE, in sicer z namenom, da bi s trga izključila družbo Icera Inc. (v nadaljnjem besedilu: Icera ⁽³⁾), ki je bila v tistem času njena glavna tekmica v tržnem segmentu zelo hitrega prenosa podatkov. Glede na osnutek sklepa je bila s tem storjena kršitev člena 102 PDEU in člena 54 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru.

2. Faza začetne preiskave

- (2) Zadeva AT.39711 izhaja iz prvotne pritožbe, ki jo je družba Icera predložila Komisiji 30. junija 2009 in je bila nadomeščena s spremenjeno in posodobljeno različico z dne 8. aprila 2010.
- (3) Komisija je začela preiskavo na podlagi navedb iz te posodobljene različice. Družba Qualcomm je 26. julija 2010 predložila pripombe v zvezi z navedeno različico.
- (4) Družba Nvidia, ki je maja 2011 prevzela družbo Icera, je v dopisih z dne 1. maja, 17. maja in 31. julija 2012 predložila dodatne informacije, ki dopolnjujejo in v ospredje postavljajo obtožbe v zvezi z uporabo plenilskih cen.
- (5) Komisija je med junijem 2010 in aprilom 2015 na družbe Qualcomm, Icera/Nvidia in druge udeležence v sektorju sistemskega nabora čipov za osnovni pas naslovila več zahtev za informacije. Pooblaščenec za zaslišanje ⁽⁴⁾ je 8. avgusta 2013 v skladu s členom 3(7) in členom 4(2)(c) Sklepa 2011/695/EU podaljšal rok za odgovor družbe Qualcomm na eno od teh zahtev, datirano 10. julija 2013 ⁽⁵⁾.
- (6) GD za konkurenco je 3. marca 2014 družbi Qualcomm na podlagi njenih zahtev, vloženih leta 2013, zagotovil manj redigirani različici prvotne pritožbe iz leta 2009 in spremenjene pritožbe iz leta 2010.
- (7) Komisija je 16. julija 2015 v zadevi AT.39711 v zvezi z družbo Qualcomm začela postopek za namene člena 11(6) Uredbe Sveta (ES) št. 1/2003 ⁽⁶⁾ in člena 2(1) Uredbe Komisije (ES) št. 773/2004 ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ V skladu s členoma 16 in 17 Sklepa 2011/695/EU predsednika Evropske komisije z dne 13. oktobra 2011 o funkciji in mandatu pooblaščenca za zaslišanje v nekaterih postopkih o konkurenci (UL L 275, 20.10.2011, str. 29) (v nadaljnjem besedilu: Sklep 2011/695/EU).

⁽²⁾ To so „sistemski nabori čipov za osnovni pas“ (komponente, ki prispevajo k poveztivosti v mobilnih komunikacijskih napravah), ki izvajajo in spoštujejo standard „univerzalnega mobilnega telekomunikacijskega sistema“ (UMTS) mobilne komunikacijske tehnologije.

⁽³⁾ Družba Icera je maja 2011 postala hčerinska družba v popolni lasti družbe Nvidia Inc. (v nadaljnjem besedilu: Nvidia), ki je posledično prevzela vlogo družbe Icera kot pritožnika.

⁽⁴⁾ Do 3. decembra 2015 je bil pooblaščenec za zaslišanje v tej zadevi Wouter Wils.

⁽⁵⁾ Pooblaščenec za zaslišanje je zadevni rok podaljšal do 18. novembra 2013. Na naknadno zahtevo družbe Qualcomm je Generalni direktorat za konkurenco (v nadaljnjem besedilu: GD za konkurenco) ta rok dodatno podaljšal do 2. decembra 2013.

⁽⁶⁾ Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 in 82 Pogodbe (UL L 1, 4.1.2003, str. 1) (v nadaljnjem besedilu: Uredba št. 1/2003).

⁽⁷⁾ Uredba Komisije (ES) št. 773/2004 z dne 7. aprila 2004 v zvezi z vodenjem postopkov Komisije v skladu s členoma 81 in 82 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (UL L 123, 27.4.2004, str. 18), kakor je bila spremenjena z Uredbo Komisije (EU) 2015/1348 z dne 3. avgusta 2015 (UL L 208, 5.8.2015, str. 3) (v nadaljnjem besedilu: Uredba št. 773/2004).

- (8) Po sestanku o stanju zadeve, ki je potekal med GD za konkurenco in družbo Qualcomm 3. septembra 2015, je GD za konkurenco 11. septembra 2015 družbi Qualcomm zagotovil dopise z informacijami družbe Nvidia, navedene v točki 4 zgoraj.

3. Prvo obvestilo o nasprotovanju

- (9) Komisija je 8. decembra 2015 za namene člena 27(1) Uredbe (ES) št. 1/2003 in člena 10(1) Uredbe (ES) št. 773/2004 izdala obvestilo o nasprotovanju, naslovljeno na družbo Qualcomm.

3.1 Dostop do spisa po obvestilu o nasprotovanju

- (10) GD za konkurenco je 21. decembra 2015 v skladu s členom 27(2) Uredbe št. 1/2003 družbi Qualcomm zagotovil dokumente na elektronski pomnilniški napravi za namen dostopa do preiskovalnega spisa v zadevi AT.39711. GD za konkurenco je nato družbi Qualcomm zagotovil dodatno gradivo, zlasti manj redigirane različice dokumentov, ki so jih predložile tretje osebe. Vendar GD za konkurenco in družba Qualcomm nista uspela rešiti vseh vprašanj v zvezi z dostopom do spisa.

- (11) Družba Qualcomm je z dopisom z dne 18. aprila 2016, ki ga je naslovila name, v skladu s členoma 3(7) in 7(1) Sklepa 2011/695/EU zahtevala dodaten dostop do in po potrebi pojasnitev nekaterih gradiv v spisu zadeve. V sklepu z dne 13. julija 2016 sem opisal, kako sem obravnaval številne zadevne zahteve ter pri tem vzpostavil ravnovesje med pravico družbe Qualcomm do zaslišanja in interesi glede zaupnosti. To je v samem bistvu vključevalo predložitev manj redigiranih različic nekaterih dokumentov, ki izvirajo iz družbe Icera/Nvidia in različnih drugih tretjih oseb. Omogočanje zadevnim ponudnikom informacij, da izrazijo svoja stališča⁽⁸⁾, in po potrebi priprava novih različic zadevnih dokumentov sta terjala nekaj časa, na splošno pa je bilo potrebno več izmenjav dopisov.

3.2 Rok za pisni odgovor družbe Qualcomm na obvestilo o nasprotovanju

- (12) V dopisu, ki mu je bilo priloženo obvestilo o nasprotovanju, je bil družbi Qualcomm določen štirimesečni rok za pisni odgovor na obvestilo o nasprotovanju. Ta rok je bil določen predvsem ob upoštevanju obsega in narave spisa, vsebine obvestila o nasprotovanju in dejstva, da je bilo na datum sprejetja zadevnega obvestila o nasprotovanju na družbo Qualcomm naslovljeno tudi obvestilo o nasprotovanju v zadevi AT.40220 – *Qualcomm (plačila za ekskluzivnost)*. Rok v zadevi AT.39711 naj bi začel teči od datuma, ko je bil zagotovljen dostop do spisa. GD za konkurenco je na zahtevo družbe Qualcomm rok za njen pisni odgovor prestavil na 6. maj 2016.

- (13) Družba Qualcomm je v name naslovljenem dopisu z dne 18. aprila 2016, omenjenem v točki 11 zgoraj, oporekala spremenjenemu roku, tj. 6. maj 2016, da bi pridobila dodaten čas. Z elektronskim sporočilom družbi Qualcomm z dne 29. aprila 2016 sem začasno prekinil tek roka za predložitev pisnega odgovora družbe Qualcomm na obvestilo o nasprotovanju.

- (14) V svojem sklepu z dne 13. julija 2016 (glej točko 11 zgoraj) sem to prekinitvev odpravil in določil 15. avgust 2016 kot nov rok za pisni odgovor družbe Qualcomm na obvestilo o nasprotovanju. Družba Qualcomm je na ta datum predložila svoj pisni odgovor (v nadaljnjem besedilu: odgovor na obvestilo o nasprotovanju).

3.3 Prvo ustno zaslišanje

- (15) Družba Qualcomm je 10. novembra 2016 svoje argumente podrobneje predstavila na ustnem zaslišanju, ki ga je zahtevala v svojem odgovoru na obvestilo o nasprotovanju⁽⁹⁾.

⁽⁸⁾ Kot zahteva zlasti sodba z dne 24. junija 1986, Akzo Chemie/Komisija, 53/85, EU:C:1986:256, točki 30 in 31.

⁽⁹⁾ Na tem zaslišanju je sodelovala tudi družba Nvidia/Icera.

4. Zainteresirana tretja oseba

- (16) Maja 2016 sem v skladu s členom 27(3) Uredbe št. 1/2003, členom 13(1) Uredbe št. 773/2004 in členom 5 Sklepa 2011/695/EU pripustil zainteresirano tretjo osebo k postopku v zadevi AT.39711. GD za konkurenco je julija 2016 v skladu s členom 13(1) Uredbe št. 773/2004 to tretjo osebo pisno obvestil o naravi in vsebini postopka ⁽¹⁰⁾ ter določil rok, v katerem lahko ta oseba pisno izrazi svoja stališča. Zainteresirana tretja oseba je avgusta 2016 GD za konkurenco po elektronski pošti obvestila, da nima pripomb. Ni zahtevala udeležbe na ustnem zaslišanju in ni nadalje sodelovala v postopku v zadevi AT.39711.

5. Nadaljnji preiskovalni ukrepi in povezani spori

- (17) Komisija je po prvem ustnem zaslišanju izvedla nadaljnje preiskovalne ukrepe glede na pisni in ustni odgovor družbe Qualcomm na obvestilo o nasprotovanju.
- (18) Zlasti je 30. januarja 2017 družbi Qualcomm poslala zahtevo za informacije v skladu s členom 18(2) Uredbe št. 1/2003. Družba Qualcomm na zahtevo ni odgovorila. Komisija je 31. marca 2017 te informacije zahtevala s sklepom na podlagi člena 18(3) navedene uredbe (v nadaljnjem besedilu: sklep o zahtevi po informacijah). Komisija je leta 2017 poslala zahtevo za informacije tudi družbi Nvidia in dvema tretjima osebama.
- (19) Družba Qualcomm je z dopisom z dne 10. aprila 2017 zahtevala podaljšanje roka za odgovor na sklep o zahtevi po informacijah do 28. julija 2017. GD za konkurenco je 26. aprila 2017 zavrnil trditve družbe Qualcomm iz navedenega dopisa, vendar je družbi „iz vljudnosti“ dovolil, da na nekatera vprašanja iz sklepa o zahtevi po informacijah odgovori do 26. maja 2017, na druga vprašanja pa do 9. junija 2017.
- (20) Družba Qualcomm me je 8. maja 2017 v skladu s členom 4(2)(c) Sklepa 2011/695/EU obvestila, da sta roka po njenem mnenju prekratka. S sklepom z dne 15. maja 2017 sem roka popravil na 16. oz. 30. junij 2017. Družba Qualcomm je pri vsebinskem odgovoru na sklep o zahtevi po informacijah upoštevala spremenjena roka.
- (21) Komisija je nato na družbo Qualcomm naslovila vprašanja za pojasnila. Družbi Qualcomm sem 10. novembra 2017 poslal tudi dodatno zahtevo za informacije v skladu s členom 18(2) Uredbe št. 1/2003.
- (22) Družba Qualcomm je 13. junija 2017 vložila predlog za razglasitev ničnosti sklepa o zahtevi po informacijah in zahtevala izdajo začasne odredbe za omejitev učinkovanja navedenega sklepa, dokler se ne ugotovi njenemu predlogu. Predsednik Splošnega sodišča je julija 2017 zavrnil predlog za izdajo začasne odredbe ⁽¹¹⁾. Aprila 2019 je Splošno sodišče zavrnilo tožbo družbe Qualcomm za razglasitev ničnosti ⁽¹²⁾.

6. Dopolnilno obvestilo o nasprotovanju

- (23) Komisija je 19. julija 2018 sprejela dopolnilno obvestilo o nasprotovanju, naslovljeno na družbo Qualcomm. V primerjavi z obvestilom o nasprotovanju je dopolnilno obvestilo o nasprotovanju predvsem zajemalo krajše domnevno obdobje plenilskih cen in uporabilo spremenjeno metodologijo za primerjavo cen in stroškov družbe Qualcomm v zvezi z domnevnimi plenilskimi cenami.

6.1 Dostop do spisa po dopolnilnem obvestilu o nasprotovanju

- (24) GD za konkurenco je 31. julija 2018 družbi Qualcomm zagotovil elektronsko pomnilniško napravo, na kateri so bili shranjeni izvodi dostopnih dokumentov, ki so postali del preiskovalnega spisa Komisije po sprejetju obvestila o nasprotovanju.

⁽¹⁰⁾ Z nezaupnim povzetkom obvestila o nasprotovanju.

⁽¹¹⁾ Sklep predsednika Splošnega sodišča z dne 12. julija 2017, Qualcomm in Qualcomm Europe/Komisija, T-371/17 R, EU:T:2017:485.

⁽¹²⁾ Sodba z dne 9. aprila 2019, Qualcomm in Qualcomm Europe/Komisija, T-371/17, EU:T:2019:232.

- (25) Družba Qualcomm je z dopisom z dne 8. avgusta 2018, naslovljenim na GD za konkurencu, med drugim zahtevala nadaljnji dostop do dokumentov, ki so bili del preiskovalnega spisa v času sprejetja obvestila o nasprotovanju, vendar za katere po mnenju družbe Qualcomm zaradi poteka časa ni bilo več mogoče šteti, da vsebujejo resnično zaupne informacije. GD za konkurencu je z dopisom z dne 14. avgusta 2018 zavrnil to zahtevo. Obravnaval je tudi druge zadeve iz dopisa družbe Qualcomm z dne 8. avgusta 2018.
- (26) 19. septembra 2018 sem od družbe Qualcomm prejel utemeljeno zahtevo za nadaljnji dostop do spisa. Vendar se je ta zahteva vsebinsko razlikovala od splošnejše zahteve, ki jo je družba naslovila na GD za konkurencu 8. avgusta 2018 (glej točko 25 zgoraj). Glede na člena 3(7) in 7(1) Sklepa 2011/295/EU sem menil, da zahteva družbe Qualcomm z dne 19. septembra 2018 ni bila zrela za mojo neodvisno proučitev. 21. septembra 2018 sem z elektronskim sporočilom obvestil družbo Qualcomm, da sem to zahtevo posredoval GD za konkurencu.
- (27) GD za konkurencu je 28. septembra 2018 odgovoril na dopis družbe Qualcomm z dne 19. septembra 2018. Konkretno je GD za konkurencu odobril nadaljnji dostop do večine dokumentov, ki jih je navedla družba Qualcomm, in pojasnil, da je bilo redigiranje v izvornih različicah nekaterih dokumentov iz preiskovalnega spisa posledica zahtev za varovanje zaupnosti sporazumevanja med odvetnikom in stranko, ki jih je uveljavljala družba Nvidia.
- (28) Družba Qualcomm se je v dopisu z dne 4. oktobra 2018, naslovljenem na GD za konkurencu, pritožila glede več vidikov, ki so bili večinoma povezani s pojasnili GD za konkurencu z dne 28. septembra 2018 glede zahtev za varovanje zaupnosti sporazumevanja med odvetnikom in stranko, ki jih je uveljavljala družba Nvidia. GD za konkurencu je odgovoril z dopisom z dne 9. oktobra 2018.
- (29) Družba Qualcomm mi je 12. oktobra 2018 pisala, pri čemer je v bistvu navedla tri zahteve: (i) naj GD za konkurencu naročim, da „potrdi, ali je ugotovil, da ... so [bila] redigiranja v [opredeljenih dokumentih] osnovana na utemeljenih zahtevah za varovanje zaupnosti sporazumevanja med odvetnikom in stranko ...“; (ii) „dostop do neredigiranih različic“ določenih dokumentov, ki so bili v redigirani različici že na voljo družbi Qualcomm; in (iii) naj GD za konkurencu naročim, da „obravnava zahtevo družbe Qualcomm, da se jih zagotovijo vsi dokumenti, ki [so bili] v nasprotju s tem, kar je [bilo] navedeno v [k]jazalu vsebine [spisa], dejansko dostopni“.
- (30) V svojem sklepu z dne 7. novembra 2018 sem pojasnil, da se prva zahteva družbe Qualcomm, opisana v točki 29 zgoraj, ne nanaša na dostop do spisa in da pooblaščenec za zaslišanje nima pooblastil, da bi odločil o odreditvi takega ukrepanja. V zvezi z drugo zahtevo, opisano v točki 29 zgoraj, sem menil, da je bila v času sprejetja tega sklepa izpolnjena, saj sta zadevni tretji osebi do te faze svoja zahtevka za zaupno obravnavo opustili. Tretji zahtevi družbe Qualcomm sem ugodil. GD za konkurencu je zato 8. novembra 2018 družbi Qualcomm poslal nadaljnji dopis, v katerem je pojasnil, da je bilo kazalo vsebine preiskovalnega spisa točno.

6.2 Rok za pisni odgovor družbe Qualcomm na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju

- (31) Komisija je družbi Qualcomm prvotno odobrila osem tednov za pisni odgovor na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju. Družba Qualcomm je 2. avgusta 2018 od GD za konkurencu zahtevala dodatno obdobje „najmanj... treh dodatnih mesecev od delovnega dne, ki sledi zagotovitvi učinkovitega dostopa do spisa“. GD za konkurencu je z dopisom z dne 9. avgusta 2018 družbi Qualcomm „iz vljudnosti“ rok podaljšal za dva tedna, in sicer do 10. oktobra 2018.
- (32) Družba Qualcomm s tem ni bila zadovoljna in je 14. avgusta 2018 na podlagi člena 9 Sklepa 2011/695/EU zahtevala „podaljšanje do 23. decembra 2018“. Pooblaščenec za zaslišanje ⁽¹³⁾ je s sklepom z dne 20. avgusta 2018 določil 22. oktober 2018 kot spremenjeni rok.
- (33) Družba Qualcomm je na ta spremenjeni datum predložila svoj pisni odgovor na obvestilo o nasprotovanju.

⁽¹³⁾ V moji odsotnosti je odločitev sprejel g. Wils.

6.3 *Drugo ustno zaslišanje in povezane zadeve*

- (34) Družba Qualcomm je v odgovoru na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju zahtevala ustno zaslišanje.
- (35) Drugo ustno zaslišanje je bilo sprva predvideno za torek, 11. decembra 2018. Družba Qualcomm je v petek, 7. decembra 2018, zaprosila za odložitev tega zaslišanja do začetka januarja 2019. Glede na posebne razloge družbe Qualcomm sem zaslišanje prestavil na 10. januar 2019. Pooblaščenec za zaslišanje je 19. decembra 2018 zavrnil naknadno zahtevo družbe Qualcomm za prestavitev zaslišanja na naslednji teden v januarju 2019 ⁽¹⁴⁾. Tako je drugo ustno zaslišanje potekalo 10. januarja 2019.
- (36) Družba Qualcomm je 25. aprila 2019 na lastno pobudo Komisiji predložila „nadaljnje argumente po [drugem] ustnem zaslišanju“.

7. *Dopis o dejstvih*

- (37) Komisija je 22. februarja 2019 družbi Qualcomm poslala „dopis o dejstvih“. Namen tega dopisa je bil: (i) družbi Qualcomm zagotoviti pojasnila glede nekaterih elementov iz dopolnilnega obvestila o nasprotovanju, v zvezi s katerimi se je družba Qualcomm pritožila v odgovoru na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju; (ii) družbo Qualcomm obvestiti o predhodno obstoječih dokazih, ki niso bili izrecno navedeni v obvestilu o nasprotovanju ali dopolnilnem obvestilu o nasprotovanju; in (iii) družbo Qualcomm seznaniti z manjšimi posodobitvami analize stroškov in cen iz dopolnilnega obvestila o nasprotovanju.

7.1 *Dostop do spisa v zvezi z dopisom o dejstvih*

- (38) Dopis o dejstvih je vključeval prilogo, ki je vsebovala „dostopne različice vseh dokumentov, ki odražajo stike s tretjimi osebami in so bili evidentirani v spisu zadeve od sprejetja dopolnilnega obvestila o nasprotovanju, vendar družbi Qualcomm pred tem še niso bili zagotovljeni, in še dva druga dokumenta“.
- (39) Eden od teh „dveh drugih dokumentov“ je bila izvirna (neredigirana) različica preglednice, v zvezi s katero je njen avtor opustil zahtevo za zaupno obravnavo („neokrnjena različica preglednice“), preden sem sprejel sklep iz točke 30 zgoraj, vendar je bila zaradi „napake pri prenosu“ družbi Qualcomm poslana 19. oktobra 2018 v prejšnji redigirani različici in ne v neokrnjeni izvorni obliki (glej točki 53 in 54 v nadaljevanju).

7.2 *Rok za odgovor na dopis o dejstvih*

- (40) Prvotni rok za odgovor na dopis o dejstvih je bil 12. marec 2019. GD za konkurenco je z dopisom družbi Qualcomm z dne 8. marca 2019 ta rok „iz vljudnosti“ spremenil na petek, 22. marca 2019, čeprav je menil, da so bili argumenti, na podlagi katerih je družba Qualcomm v dopisu z dne 1. marca 2019 zahtevala podaljšanje roka, neutemeljeni.
- (41) Z elektronskim sporočilom z dne 12. marca 2019 sem zavrnil zahtevo družbe Qualcomm z dne 8. marca 2019 za podaljšanje roka za odgovor na dopis o dejstvih do 9. aprila 2019.
- (42) GD za konkurenco je naknadno ugodil zahtevi družbe Qualcomm z dne 19. marca 2019, da pripombe v zvezi z dopisom o dejstvih predloži do ponedeljka, 25. marca 2019. Družba Qualcomm je te pripombe predložila v nedeljo, 24. marca 2019.

⁽¹⁴⁾ V moji odsotnosti je odločitev sprejel g. Wils.

7.3 *Zavrnitev zahteve družbe Qualcomm za tretje ustno zaslišanje*

- (43) Družba Qualcomm je svojih pripombah na dopis o dejstvih med drugim trdila, da navedeni dopis „v bistvu ni bil dopis o dejstvih“, temveč „dodatno obvestilo o nasprotovanju“. V opombi k tem pripombam je zato zahtevala ponovno ustno zaslišanje.
- (44) Z elektronsko pošto družbi Qualcomm z dne 26. aprila 2019 sem zavrnil ta argument in to zahtevo ⁽¹⁵⁾.

8. Postopkovna vprašanja, ki jih je izpostavila družba Qualcomm

8.1 *Domnevna neustreznost rokov*

8.1.1 *Rok za odgovor na obvestilo o nasprotovanju*

- (45) Družba Qualcomm se je v odgovoru na obvestilo o nasprotovanju med drugim pritožila, da je bil podaljšan rok za pisni odgovor na obvestilo o nasprotovanju prekratek, da bi lahko pripravila odgovor tako, kot je želela. Družba Qualcomm je v odgovoru na obvestilo o nasprotovanju zlasti trdila, da se je od nje zahtevalo, da pripravi svojo obrambo v „dodatnem času, ki ga je imela na voljo po tem, ko je pooblaščenec za zaslišanje 13. julija 2016 odpravil prekinitev teka roka in določil nov rok za odgovor na obvestilo o nasprotovanju“, kar naj bi bilo po mnenju družbe nesorazmerno in v nasprotju s temeljnimi načeli prava EU, kot so pravica do obrambe in enakost orožij.
- (46) Kot je razvidno iz točk 9 do 14 zgoraj in v nasprotju s tem, kar je družba Qualcomm zatrjevala v odgovoru na obvestilo o nasprotovanju, je imela družba vsega skupaj več kot osem mesecev časa, da pripravi svoj odgovor na obvestilo o nasprotovanju. Zdi se, da je bilo to za družbo Qualcomm dovolj časa, da učinkovito uveljavi svojo pravico do zaslišanja s pisnim odgovorom ⁽¹⁶⁾, ob upoštevanju potrebe po izogibanju neutemeljenim odložitvam v postopkih ⁽¹⁷⁾ in ne glede na dejstvo, da je družba Qualcomm več kot šest od zadevnih osem mesecev pripravljala tudi svoj odgovor na ločeno obvestilo o nasprotovanju, ki je bilo sprejeto v zadevi AT.40220 *Qualcomm* (plačila za ekskluzivnost) na isti dan kot obvestilo o nasprotovanju v zadevi, ki je obravnavana tukaj.
- (47) Družba Qualcomm se v odgovoru na obvestilo o nasprotovanju sklicuje na neustrezen in „nesorazmeren“ rok za odgovor, kar utemeljuje s tem, da je svoj odgovor na obvestilo o nasprotovanju lahko začela pripravljati šele 13. julija 2016, ko sem odpravil prekinitev teka roka za odgovor na obvestilo o nasprotovanju. Vendar je imela družba Qualcomm možnost začeti in nadaljevati pripravo odgovora na obvestilo o nasprotovanju vse od prejema obvestila o nasprotovanju v začetku decembra 2015.

8.1.2 *Rok za odgovor na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju*

- (48) Družba Qualcomm se je v odgovoru na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju pritožila, da je bil celotni čas, ki ji ga je Komisija odobrila za odgovor na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju, „nezadosten in nesorazmeren“. Vendar v odgovoru na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju ni navedla, v kakšnem smislu je bil po njenem mnenju spremenjeni rok za odgovor na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju „nezadosten“ oz. v kakšnem smislu so bile njene pravice do obrambe ogrožene. Pooblaščenec za zaslišanje je v sklepu z dne 20. avgusta 2018 o podaljšanju roka, navedenem v točki 32 zgoraj, že upošteval obseg sprememb v zadevi AT.39711, ki so nastale zaradi dopolnilnega obvestila o nasprotovanju. Kar zadeva trditve družbe Qualcomm, da je bilo obdobje, ki ji je bilo odobreno za odgovor na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju, „nesorazmerno“, je iz odgovora na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju očitno, da opis ukrepov, ki jih je družba sprejela za izpolnitev tega roka, v primerjavi s časom, ki je pretekel med prvim ustnim zaslišanjem in dopolnilnim obvestilom o nasprotovanju, ne zmore dokazati tega, kar naj bi bilo po mnenju družbe Qualcomm nezakonito pomanjkanje sorazmernosti med rokom za odgovor na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju in časom, ki ga je Komisija potrebovala za vse korake, ki so privedli do izdaje dopolnilnega obvestila o nasprotovanju.

⁽¹⁵⁾ Dopis o dejstvih za razliko od (dopolnilnega) obvestila o nasprotovanju naslovníkom ne daje pravice, da svoje argumente iz pisnega odgovora razvijejo na ustnem zaslišanju.

⁽¹⁶⁾ Družba Qualcomm je do 8. julija 2016 postopoma pridobila dostop do vsega dodatnega gradiva iz spisa, do katerega je bila v skladu z mojim sklepom z dne 13. julija 2016 upravičena.

⁽¹⁷⁾ Ta potreba je ena od zadev, ki jih mora v skladu s členom 9(1) Sklepa 2011/695/EU pooblaščenec za zaslišanje upoštevati pri odločanju, ali je potrebno podaljšanje roka za pisni odgovor na obvestilo o nasprotovanju.

8.2 **Dostop do spisa**

8.2.1 *Dostop do spisa po obvestilu o nasprotovanju*

(49) Družba Qualcomm se je v odgovoru na obvestilo o nasprotovanju pritožila nad obsegom redigiranja, ki je bilo zaradi zahtevkov za zaupno obravnavo uporabljeno za dokumente, ki so ji bili prvotno predloženi za namene dostopa do spisa. Vendar je družba v odgovoru na obvestilo o nasprotovanju priznala, da je „[p]o pregledu pooblaščenca za zaslišanje [na podlagi katerega sem sprejel sklep z dne 13. julija 2016] prejela dodatne, manj redigirane različice dokumentov iz spisa zadeve“. Družba Qualcomm je v odgovoru na obvestilo o nasprotovanju v bistvu priznala tudi, da je navedeni pregled rešil vprašanje zakonitosti zahtevkov za zaupno obravnavo, ki so jih v zvezi s temi dokumenti uveljavljale tretje strani.

8.2.2 *Dostop do spisa po dopolnilnem obvestilu o nasprotovanju*

(50) Družba Qualcomm je v odgovoru na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju trdila, da so kršitev njenih pravic do obrambe, ki je posledica po njenem mnenju nezadostnega obdobja za odgovor na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju (glej točko 48 zgoraj), „še poslabšala številna vprašanja glede dostopa do spisa, od katerih nekatera ostajajo nerešena“.

(51) Ni jasno, katera vprašanja v zvezi z dostopom do spisa naj bi po mnenju družbe Qualcomm „ostajala nerešena“. Družba v odgovoru na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju ni izpostavila nobenega takšnega vprašanja, ki ga Komisija še ne bi obravnavala v času, preden je družba Qualcomm predložila odgovor na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju. Odgovor na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju je v bistvu zgolj vseboval neosnovano trditev, da je bila zaradi kombinacije po mnenju družbe Qualcomm neustreznega obdobja za odgovor na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju in vprašanj v zvezi z dostopom do spisa, opisanih v odgovoru na obvestilo o dopolnilnem nasprotovanju, resno in nepopravljivo ovirana sposobnost družbe Qualcomm, da se brani.

8.2.3 *Zapozneno posredovanje neokrnjene različice preglednice*

(52) Družba Qualcomm je v odgovoru na obvestilo o dopolnilnem nasprotovanju trdila, da ji je bila neokrnjena različica dokumenta, ki je bil po njenem mnenju „ključen“ dokument, dana na voljo le en sam delovni dan pred iztekom roka za odgovor na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju. Vendar pa bi vsebinski argument dopolnilnega obvestila o nasprotovanju, ki naj bi temeljil na tej različici navedenega dokumenta, prav tako lahko temeljil na predhodno dostopni redigirani različici istega dokumenta.

(53) Pozneje se je izkazalo, da se je ta argument dejansko opiral na predhodno dostopno redigirano različico. To je zato, ker je zadevni dokument neokrnjena različica preglednice, ki je bila, kot je navedeno v točki 39 zgoraj, poslana v izvorni obliki družbi Qualcomm šele po predložitvi njenega odgovora na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju.

(54) V skladu z odgovorom družbe Qualcomm na dopis o dejstvih je „zapozneno“ posredovanje neokrnjene različice preglednice ogrozilo njeno pravico do obrambe. Vendar glede na to, da družba Qualcomm v nobeni fazi ni predložila stališč, ki bi se posebej nanašala na informacije, ki so bile redigirane v predhodno dostopni različici tega dokumenta, ta trditev ni utemeljena.

8.3 **Trditev glede neustrezno in nepravočasno izvedene preiskave**

(55) Družba Qualcomm v odgovoru na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju trdi, da je bila preiskava Komisije slabo vodena in nenavadno dolga, kar je vplivalo na zmožnost družbe Qualcomm, da se ustrezno brani.

- (56) Razumnost trajanja upravnega postopka lahko presodijo, če je to potrebno, sodišča EU glede na posebne okoliščine vsake zadeve in zlasti glede na njen kontekst, različne faze v postopku, zapletenost zadeve, njen pomen za različne zadevne stranke ter ravnanje zadevne stranke in Komisije ⁽¹⁸⁾. Vendar ta seznam meril ni izčrpen in presoja razumnosti zadevnega trajanja ne zahteva sistematične proučitve zadevnih okoliščin glede na vsako merilo, kadar se trajanje postopka zdi upravičeno glede na eno izmed njih. Namen teh meril je ugotoviti, ali je trajanje obravnave zadeve upravičeno. Tako se lahko z zapletenostjo zadeve ali zavlačevanjem zadevne stranke upraviči trajanje, ki se na prvi pogled zdi predolgo ⁽¹⁹⁾.
- (57) Za namen obravnave zadeve se mi ne zdi, da je trajanje postopka negativno vplivalo na učinkovito uveljavljanje pravice družbe Qualcomm do obrambe. Med drugim je bila zadeva že od samega začetka tehnične narave in razmeroma zapletena. Kot je razvidno iz točk 2 do 4 zgoraj, sej je pritožba, ki je bila Komisiji predložena leta 2009 in je bila leta 2010 spremenjena, navezovala na različne vidike domnevne zlorabe družbe Qualcomm, vendar so plenilske cene prišle v ospredje pritožnikovih trditev in preiskave Komisije šele leta 2012. Pritožbe družbe Qualcomm, da je bila njena obramba otežena zaradi pretečenega časa, je treba obravnavati ob upoštevanju dejstva, da je – kot je Splošno sodišče navedlo že v zadevi AT.39711 (glej točko 22 zgoraj) – družba Qualcomm prejela zahteve za informacije na podlagi člena 18(2) in (3) Uredbe št. 1/2003 7. junija 2010, zato bi morala vsaj od tega datuma skrbno ravnati in sprejeti vse ustrezne ukrepe, da bi ohranila dokaze, ki bi jih lahko razumno imela na voljo ⁽²⁰⁾. Vsekakor se zdi, da pretečeni čas ni neupravičeno oviral družbe Qualcomm pri njeni obrambi. Zaradi kritik, ki jih je družba Qualcomm izrazila pri uveljavljanju svoje pravice do zaslišanja v zvezi z obvestilom o nasprotovanju, je na primer Komisija natančneje opredelila svojo zadevo, saj ji to dovoljuje ustrezna sodna praksa (glej točko 59 spodaj). Po drugi strani se je zaradi priprave dopolnilnega obvestila o nasprotovanju in obravnave odgovora družbe Qualcomm na to dopolnilno obvestilo neizogibno podaljšalo trajanje postopka, ne da bi bilo to trajanje nerazumno.

8.4 Trditve glede pristranskosti pri pregonu in nepoštene preiskave

- (58) Družba Qualcomm je v odgovoru na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju navedla, da je imela legitimna pričakovanja, da bo Komisija (i) do sprejetja obvestila o nasprotovanju zaključila svoje ugotavljanje dejstev in da bo (ii) končala preiskavo po prvem ustnem zaslišanju, zato naj bi bilo dopolnilno obvestilo o nasprotovanju po navedbah te družbe „rezultat očitne pristranskosti pri pregonu“. Po mnenju družbe Qualcomm je Komisija po prvem ustnem zaslišanju začela „lov na informacije“, namesto da bi končala preiskavo po tem, ko je družba Qualcomm dokazala neveljavnost argumentov iz obvestila o nasprotovanju. Podobno družba Qualcomm (i) v odgovoru na dopis o dejstvih trdi, da je zadeva zoper njo rezultat pristranske in nepoštene preiskave, (ii) v „predložitvi nadaljnjih argumentov“ iz točke 36 zgoraj pa dvomi o objektivnosti drugega ustnega zaslišanja in bolj na splošno o preiskavi v zadevi AT.39711.
- (59) Trditve družbe Qualcomm glede upravičenih pričakovanj niso utemeljene. Poleg tega zgolj dejstvo, da je Komisija zlasti glede na vprašanja, ki jih je družba Qualcomm izpostavila v svojem odgovoru na obvestilo o nasprotovanju, po prvem ustnem zaslišanju izvedla nadaljnje preiskave, samo po sebi ne kaže na pristranskost pri pregonu. Iz sodne prakse dejansko izhaja, da mora Komisija upoštevati dejavnike, ki izhajajo iz upravnega postopka, da bi bodisi odstopila od očitkov, ki ne bi bili utemeljeni, bodisi izboljšala ali dopolnila – glede dejanskega stanja in prava – svoje trditve, zato je upravičena spremeniti (vidike) svoje zadeve, po potrebi z dopolnilnim obvestilom o nasprotovanju ⁽²¹⁾. Poleg tega je treba opozoriti, da kadar zadeva temelji na uradnih pritožbah, kot velja za zadevo AT.39711, je ni mogoče preprosto opustiti, ne da bi se te pritožbe zavrnilo.

⁽¹⁸⁾ Glej v tem smislu med drugim sodbo z dne 15. oktobra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi/Komisija, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P do C-252/99 P in C-254/99 P, EU:C:2002:582, točka 187, ter sodbo z dne 8. septembra 2016, Merck/Komisija, T-470/13, EU:T:2016:452, točka 471.

⁽¹⁹⁾ Glej sodbo z dne 15. oktobra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi/Komisija, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P do C-252/99 P in C-254/99 P, EU:C:2002:582, točka 188.

⁽²⁰⁾ Glej sodbo z dne 9. aprila 2019, Qualcomm in Qualcomm Europe/Komisija, T-371/17, EU:T:2019:232, točka 136.

⁽²¹⁾ Glej v tem smislu zlasti sodbo z dne 14. julija 1972, Bayer/Komisija, 51/69, EU:C:1972:72, točka 11; sodbo z dne 11. novembra 1981, IBM/Komisija, 60/81, EU:C:1981:264, točka 18; sodbo z dne 21. septembra 2006, JCB Service/Komisija, C-167/04 P, EU:C:2006:594, točki 100 in 101, ter sodbo z dne 13. julija 2011, Polimeri Europe/Komisija, T-59/07, EU:T:2011:361, točka 73.

8.5 **Trditve, da dopolnilno obvestilo o nasprotovanju pomeni zlorabo pooblastil Komisije in kršitev dolžnosti dobrega upravljanja**

- (60) V skladu z odgovorom na dopolnilno obvestilo o nasprotovanju je dopolnilno obvestilo o nasprotovanju „rezultat slabega upravljanja in pristranskosti pri pregonu“, zato predstavlja „zlorabo preiskovalnih pooblastil Komisije“. Podobno je družba Qualcomm trdila, da je Komisija kršila svojo dolžnost dobrega upravljanja v smislu člena 41 Listine, saj naj bi bilo dopolnilno obvestilo o nasprotovanju dokaz o nepravilnostih in rezultat pristranskosti pri pregonu.
- (61) Iz točk 45 do 59 zgoraj je razvidno, da so trditve družbe Qualcomm glede nepravilnosti in pristranskosti pri pregonu neprepičljive. Zato tudi te podredne trditve niso prepičljive.

Sklepne ugotovitve

- (62) Glede na argumente, ki jih je predložila družba Qualcomm, je ta družba v skladu z osnutkom sklepa med drugim odgovorna za kršitev, ki je krajša od domnevnega trajanja kršitve iz obvestila o nasprotovanju.
- (63) V skladu s členom 16 Sklepa 2011/695/EU sem proučil, ali se osnutek sklepa nanaša samo na nasprotovanja, v zvezi s katerimi je imela družba Qualcomm priložnost izraziti svoja stališča. Ugotavljam, da je tako.
- (64) Na splošno menim, da je bilo dejansko uveljavljanje procesnih pravic v tej zadevi spoštovano.

Bruselj, 16. julij 2019

Joos STRAGIER

Povzetek Sklepa Komisije**z dne 18. julija 2019****v zvezi s postopkom na podlagi člena 102 Pogodbe o delovanju Evropske unije in člena 54 Sporazuma EGP****(Zadeva AT.39711 – QualcommWm (plenilske cene))***(notificirano pod dokumentarno številko C(2019) 5361)***(Besedilo v angleškem jeziku je edino verodostojno)****(Besedilo velja za EGP)**

(2019/C 375/07)

Komisija je 18. julija 2019 sprejela sklep v zvezi s postopkom na podlagi člena 102 Pogodbe o delovanju Evropske unije in člena 54 Sporazuma EGP. V skladu z določbami člena 30 Uredbe Sveta (ES) št. 1/2003⁽¹⁾ v tem povzetku objavlja imena strank in glavno vsebino sklepa, vključno z vsemi naloženimi sankcijami, ob upoštevanju pravnega interesa podjetij do varovanja poslovnih skrivnosti.

1. Uvod

- (1) Komisija v sklepu ugotavlja, da je družba Qualcomm Inc. (v nadaljnjem besedilu: Qualcomm) kršila člen 102 Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: PDEU) in člen 54 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru (v nadaljnjem besedilu: sporazum EGP) s tem, ko je določene količine treh svojih sistemskih naborov čipov, skladnih z UMTS, dobavljala pod proizvodno ceno, da bi s trga izključila družbo Icera, ki je bila v tistem času njena glavna konkurentka v tržnem segmentu zelo hitrega prenosa podatkov („vodilni segment“).
- (2) Kršitev je trajala od 1. julija 2009 do 30. junija 2011.
- (3) Svetovalni odbor za omejevalna ravnanja in prevladujoče položaje je 5. julija 2019 in 15. julija 2019 izdal pozitivni mnenji o sklepu v skladu s členom 7 Uredbe (ES) št. 1/2003 in globi, ki je bila naložena družbi Qualcomm.

2. Opredelitev trga

- (4) V skladu z ugotovitvami sklepa je upoštevni proizvodni trg prodajni trg za sistemske nabore čipov za osnovni pas, ki so skladni s standardom UMTS (v nadaljnjem besedilu: sistemski nabori čipov, skladni z UMTS).
- (5) Komisija v sklepu ugotavlja, da trg za sistemske nabore čipov, skladne z UMTS, obsega ves svet.

3. Prevladujoči položaj

- (6) Komisija v sklepu ugotavlja, da je imela družba Qualcomm med 1. januarjem 2009 in 31. decembrom 2011 prevladujoč položaj na svetovnem trgu sistemskih naborov čipov, skladnih z UMTS.
- (7) Prvič, družba Qualcomm je imela v navedenem obdobju na svetovnem trgu sistemskih naborov čipov, skladnih z UMTS, približno 60-odstotni tržni delež z vidika vrednosti.
- (8) Drugič, za svetovni trg sistemskih naborov čipov, skladnih z UMTS, je značilen obstoj številnih ovir za vstop in širitev podjetij (npr. znatne začetne naložbe v raziskave in razvoj za zasnovo sistemskih naborov čipov, skladnih z UMTS, in različne ovire, povezane s pravicami intelektualne lastnine družbe Qualcomm).
- (9) Tretjič, tržna moč kupcev sistemskih naborov čipov družbe Qualcomm ni mogla vplivati na prevladujoči položaj družbe Qualcomm v navedenem obdobju.

⁽¹⁾ Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 in 82 Pogodbe (UL L 1, 4.1.2003, str. 1).

4. Zloraba prevladujočega položaja

- (10) Komisija v sklepu ugotavlja, da je družba Qualcomm zlorabila svoj prevladujoči položaj s tem, ko je dobavljala določene količine treh sistemskih naborov čipov, skladnih z UMTS (sistemski nabori čipov za MDM8200, MDM6200 in MDM8200A), dvema svojima ključnima kupcema, družbama Huawei in ZTE, in sicer pod proizvodno ceno, da bi s trga izključila družbo Icera, ki je bila v tistem času njena glavna konkurentka v vodilnem segmentu trga sistemskih naborov čipov, skladnih z UMTS.
- (11) Z omejitvijo rasti družbe Icera pri dveh ključnih strankah v tem segmentu, ki so ga tedaj sestavljali skoraj izključno sistemski nabori čipov, ki se uporabljajo v mobilnih širokopasovnih napravah, je družba Qualcomm nameravala družbi Icera, majhnemu zagonskemu podjetju z omejenimi financami, preprečiti, da bi pridobilo ugled in obseg, ki sta potrebna za ogrožitev prevladujočega položaja družbe Qualcomm na trgu sistemskih naborov čipov, skladnih z UMTS, zlasti glede na pričakovani potencial rasti vodilnega segmenta zaradi globalne uporabe pametnih mobilnih naprav, s čimer je proizvajalcem originalne opreme v tem segmentu odvzela dostop do alternativnega vira sistemskih naborov čipov za njihove mobilne telefone in zmanjšala izbiro za potrošnike.
- (12) Prakse oblikovanja cen družbe Qualcomm so se izvajale v kontekstu naraščajočega tržnega vpliva družbe Icera kot uspešne ponudnice vodilnih sistemskih naborov čipov, skladnih z UMTS, kar je pomenilo vse večjo grožnjo dejavnostim družbe Qualcomm na področju sistemskih naborov čipov. Da bi družba Qualcomm zagotovila, da poslovanje družbe Icera ne bi moglo doseči velikosti, ki bi lahko ogrozila tržni položaj družbe Qualcomm, je sprejela preventivne ukrepe v obliki cenovnih ugodnosti, usmerjenih na dve strateško pomembni stranki, družbi Huawei in ZTE, ker je menila, da so razvojne možnosti družbe Icera odvisne od njene zmožnosti vzpostavitve poslovnega odnosa s katero koli od teh družb. Strategija preventivnih ukrepov družbe Qualcomm je vključevala več čipov, vključno z njenimi tremi vodilnimi sistemskimi nabori čipov, ki so tedaj konkurirali najnaprednejšim sistemskim naborom čipov družbe Icera. Namen ukrepov je bil zlasti zaščititi močni položaj družbe Qualcomm v obsežnem segmentu sistemskih naborov čipov za uporabo v mobilnih telefonih, v katerega je družba Icera nameravala vstopiti, ko bi se uveljavila v segmentu sistemskih naborov čipov za uporabo v mobilnih širokopasovnih napravah.
- (13) Analiza cen, ki jih je družba Qualcomm zaračunavala družbama Huawei in ZTE, ter stroškov družbe Qualcomm za proizvodnjo teh sistemskih naborov čipov kaže, da je družba Qualcomm določene količine teh sistemskih naborov čipov prodajala po cenah, nižjih od dolgoročnega povprečja dodatnih stroškov, v vsakem primeru pa po cenah, nižjih od povprečnih skupnih stroškov, omejeno količino sistemskih naborov čipov za MDM6200 pa po cenah, nižjih od povprečnih spremenljivih stroškov. Rezultati preizkusa razmerja med stroški in ceno so skladni z notranjimi dokazi družbe Qualcomm iz zadevnega obdobja, iz katerih je razvidno, da je nameravala družba Qualcomm izriniti družbo Icera.
- (14) Komisija v sklepu ugotavlja, da družba Qualcomm ni zagotovila primerne objektivne utemeljitve ali učinkovite obrambe za svoje ravnanje.
- (15) V sklepu je ugotovljeno, da je plenilska prodaja družbama Huawei in ZTE, ki jo je izvajala družba Qualcomm, skupaj pomenila enotno in trajajočo kršitev.

5. Sodna pristojnost

- (16) V sklepu je bilo ugotovljeno, da je Komisija pristojna za uporabo člena 102 PDEU in člena 54 Sporazuma EGP za kršitev družbe Qualcomm, saj je bila kršitev storjena v EGP in je lahko imela znatne, takojšnje in predvidljive učinke v EGP.

6. Vpliv na trgovino

- (17) Komisija v sklepu ugotavlja, da je imelo ravnanje družbe Qualcomm znaten vpliv na trgovino med državami članicami in med pogodbenicami Sporazuma EGP.

7. Globe in pravna sredstva

- (18) V času sprejetja sklepa se je kršitev družbe Qualcomm končala. Vendar se v sklepu od družbe Qualcomm zahteva, da se vzdrži ponovitve v sklepu opisanega ravnanja ter vseh dejanj ali ravnanj, ki bi imeli enak ali enakovreden cilj ali učinek kot v sklepu opisano ravnanje.
- (19) Globa, naložena družbi Qualcomm zaradi kršitve, se izračuna na podlagi načel, določenih v smernicah iz leta 2006 o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe (ES) št. 1/2003. Komisija v sklepu ugotavlja, da bi moral končni znesek globe, ki se naloži družbi Qualcomm, znašati 242 042 000 EUR.
-

V

(Objave)

POSTOPKI V ZVEZI Z IZVAJANJEM POLITIKE KONKURENCE

EVROPSKA KOMISIJA

Predhodna priglasitev koncentracije**(Zadeva M.9331 – Danaher/GE Healthcare Life Sciences Biopharma)****(Besedilo velja za EGP)**

(2019/C 375/08)

1. Komisija je 29. oktobra 2019 prejela priglasitev predlagane koncentracije v skladu s členom 4 Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 ⁽¹⁾.

Ta priglasitev zadeva naslednji podjetji:

- Danaher Corporation („Danaher“, ZDA),
- GE Healthcare Life Sciences Biopharma Business („GE Biopharma“, ZDA), ki ga obvladuje podjetje General Electric Company.

Podjetje Danaher pridobi v smislu člena 3(1)(b) uredbe o združitvah nadzor nad celotnim podjetjem GE Biopharma.

Koncentracija se izvede z nakupom delnic in sredstev.

2. Poslovne dejavnosti zadevnih podjetij so:

- za Danaher: proizvodnja in trženje profesionalnih, medicinskih, industrijskih in komercialnih proizvodov in storitev,
- za GE Biopharma: dobava instrumentov, potrošnega materiala in programske opreme za raziskave, odkrivanje, razvoj postopkov in potek proizvodnje bioloških zdravil, kot so monoklonska protitelesa, cepiva ter celično in gensko zdravljenje.

3. Po predhodnem pregledu Komisija ugotavlja, da bi se za priglašeno koncentracijo lahko uporabljala uredba o združitvah. Vendar končna odločitev o tem še ni sprejeta.

4. Komisija zainteresirane tretje osebe poziva, naj ji predložijo morebitne pripombe glede predlagane transakcije.

Komisija mora pripombe prejeti najpozneje v 10 dneh po datumu te objave. Pri tem vedno navedite sklicno številko:

M.9331 – Danaher/GE Healthcare Life Sciences Biopharma

⁽¹⁾ UL L 24, 29.1.2004, str. 1 (uredba o združitvah).

Pripombe se lahko Komisiji pošljejo po elektronski pošti, po telefaksu ali po pošti. Pri tem uporabite spodnje kontaktne podatke:

E-naslov: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Faks +32 22964301

Poštni naslov:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

DRUGI AKTI

EVROPSKA KOMISIJA

Objava zahtevka za odobritev spremembe specifikacije proizvoda, ki ni manjša, v skladu s členom 50 (2)(a) Uredbe (EU) št. 1151/2012 Evropskega parlamenta in Sveta o shemah kakovosti kmetijskih proizvodov in živil

(2019/C 375/09)

V skladu s členom 51 Uredbe (EU) št. 1151/2012 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾ je ta objava podlaga za uveljavljanje pravice do ugovora zoper zahtevek v treh mesecih od datuma te objave.

ZAHITEVEK ZA ODOBRITEV SPREMEMBE SPECIFIKACIJE PROIZVODA ZA ZAŠČITENE OZNAČBE POREKLA/ZAŠČITENE GEOGRAFSKE OZNAČBE, KI NI MANJŠA

Zahtevek za odobritev spremembe v skladu s prvim pododstavkom člena 53(2) Uredbe (EU) št. 1151/2012

„Queso de Valdeón“

EU št.: PGI-ES-0267-AM01 – 5.7.2018

ZOP () ZGO (X)

1. Skupina vložnikov in pravni interes

Ime skupine: Consejo Regulador de la Indicación Geográfica Protegida „Queso de Valdeón“

Naslov: C/ El Cantón, s/n, 24915 Posada de Valdeón (Leon), Španija

Telefon: +34 987740514

E-naslov: quesosv@quesospicosdeeuropa.com

Skupina vložnikov zastopa skupinske interese proizvajalcev sira „Queso de Valdeón“ in ima pravni interes za vložitev zahtevka za spremembo specifikacije proizvoda za zaščiteno geografsko označbo „Queso de Valdeón“; poleg tega tudi spodbuja njeno zaščito.

2. Država članica ali tretja država

Španija

3. Postavka v specifikaciji proizvoda, na katero se sprememba nanaša

- Ime proizvoda
- Opis proizvoda
- Geografsko območje
- Dokazilo o poreklu
- Metoda proizvodnje

⁽¹⁾ UL L 343, 14.12.2012, str. 1.

- Povezava
- Označevanje
- Drugo (nadzorni organ)

4. Vrsta sprememb

- Sprememba specifikacije proizvoda za registrirano ZOP ali ZGO, ki se ne šteje za manjšo v skladu s tretjim pododstavkom člena 53(2) Uredbe (EU) št. 1151/2012.
- Sprememba specifikacije proizvoda za registrirano ZOP ali ZGO, za katero enotni dokument (ali enakovredni dokument) ni bil objavljen, pri čemer se sprememba ne šteje za manjšo v skladu s tretjim pododstavkom člena 53(2) Uredbe (EU) št. 1151/2012.

5. Spremembe

Sprememba št. 1

Postavka „Opis proizvoda“

Utemeljitev spremembe

Da bi se bolje opredelile značilnosti proizvoda, je sir v prvem odstavku opisan podrobneje.

Ta sprememba se nanaša na odstavek 4.2 prvotnega enotnega dokumenta ali enakovrednega dokumenta.

Sedanje besedilo specifikacije proizvoda

Sir z zaščiteno geografsko označbo „Queso de Valdeón“ je masten sir z modro plesnijo, izdelan iz kravjega mleka ali mešanice kravjega in ovčjega in/ali kozjega mleka. Sir se prodaja v hlebcih ali kot kremni sir.

Predlagana sprememba

Sir z zaščiteno geografsko označbo „Queso de Valdeón“ je masten sir z modro plesnijo, izdelan s kislinsko in encimsko koagulacijo surovega ali pasteriziranega kravjega mleka ali mešanice kravjega in ovčjega in/ali kozjega mleka ter zorjen najmanj dva meseca za sire iz surovega mleka in en mesec za sire iz pasteriziranega mleka. Sir se prodaja v hlebcih ali kot kremni sir.

Sprememba št. 2

Postavka „Opis proizvoda“

Utemeljitev spremembe

Razpon teže celega sira je nekoliko razširjen (z 0,5 do 3 kilograme na 0,2 do 3 kilograme). Ta razširitev nikakor ne vpliva na značilnosti sira „Queso de Valdeón“. Razlog za to spremembo je dejstvo, da so se zaradi socialno-demografskega razvoja prebivalstva spremenile prehranjevalne navade potrošnikov, s tem pa so se spremenili tudi načini uživanja živil. Ena od teh sprememb je povpraševanje po živilih manjše velikosti zaradi zmanjšanja velikosti družin.

V tem odstavku je navedeno tudi, da se lahko sir prodaja po kosih.

Nasprotno pa se je zaradi vse večje uporabe sestavin z znaki kakovosti v različnih ustanovah (na primer hotelih, distribucijskih verigah in industriji) povečalo povpraševanje po večjih pakiranjih za netrdne sestavine, kot je kremni sir, zaščiten s to ZGO. Zato je razpon neto vsebine pakiranj kremnega sira povečan do 6 kilogramov.

Ob upoštevanju teh zahtev mora skupina poiskati nove oblike prodaje svojih proizvodov, ki so prilagojene težnjam in zahtevam trga, obenem pa ne zmanjšujejo kakovosti proizvodov.

Te spremembe se nanašajo na odstavek 4.2 prvotnega enotnega dokumenta ali enakovrednega dokumenta.

Sedanje besedilo specifikacije proizvoda

1. Značilnosti sira v hlebcih

— Morfološke značilnosti:

— valjasta oblika, zgornja in spodnja ploskev sta rahlo vbočeni,

- največja višina 15 centimetrov in največji premer 25 centimetrov,
- teža od 0,5 do 3 kilograme.

2. Značilnosti kremnega sira

- Morfološke značilnosti

Prodaja se v pakiranjih z neto vsebino med 20 grami in 1,5 kilograma.

Kremni sir je popolnoma homogen brez kakršne koli skorje.

Predlagana sprememba

1. Značilnosti sira v hlebcih

- Morfološke značilnosti:
 - valjasta oblika, zgornja in spodnja ploskev sta rahlo vbočeni,
 - največja višina 15 centimetrov in največji premer 25 centimetrov,
 - teža od 0,2 do 3 kilograme.
 - Sir se lahko prodaja tudi po kosih.

2. Značilnosti kremnega sira

- Morfološke značilnosti

Prodaja se v pakiranjih z neto vsebino med 20 grami in 6 kilogrami. Pakiranja z neto vsebino, večjo od 1,5 kilograma, so namenjena izključno restavracijam, distribucijskim verigam in industriji.

Kremni sir je popolnoma homogen brez kakršne koli skorje.

Sprememba št. 3

Postavka „Opis proizvoda“ 1. Značilnosti sira v hlebcih

Utemeljitev spremembe

Zadnji odstavek postavke, v katerem so navedene različne možne oblike sira, je črtan. Mnenje je, da je ta pojasnila ustrezneje vključiti v postavko 3.2, da se navede, da se lahko sir prodaja po kosih, in v postavko 3.6 o označevanju, v kateri bo navedena možnost prodaje proizvoda po kosih, če so ti pakirani in se lahko potrošnik seznanil z njihovim izvorom.

Opis pridobivanja kosov, ki se uporabljajo zaradi odziva na povpraševanje potrošnikov po manjših velikostih, in tudi njihova teža sta črtana, saj se niti s težo, manjšo od 250 g, niti z obliko kosov kakovost sira „Queso de Valdeón“ ne spremeni.

Ta sprememba se nanaša na odstavek 4.2 prvotnega enotnega dokumenta ali enakovrednega dokumenta.

Črtano besedilo specifikacije proizvoda

Sir v hlebcih se lahko prodaja tudi po kosih, dobljenih s prečnim prerezom po polmerih valja; naravna skorja se ohrani, najmanjša teža pa je 250 gramov.

Sprememba št. 4

Postavka „Dokazila o izvoru proizvoda z geografskega območja“

Utemeljitev spremembe

Celotna postavka je bila preoblikovana, zlasti zaradi večje razumljivosti in prilagoditve veljavnim predpisom.

Sklicevanja na odobritev ali nadzor s strani regulativnega odbora so bila črtana, da ne bi prispevala k omejitvi prostega pretoka blaga in svobode opravljanja storitev.

Ta sprememba se nanaša na odstavek 4.4 prvotnega enotnega dokumenta ali enakovrednega dokumenta.

Sedanje besedilo specifikacije proizvoda

- Siri morajo prihajati izključno iz sirarn in zorilnic, vpisanih v registre regulativnega odbora.

- Sirarne in zorilnice morajo biti najprej ocenjene ob vpisu v registre regulativnega odbora, nato pa biti predmet rednih ocenjevanj, na podlagi katerih lahko ostanejo vpisane v te registre.
- Siri morajo biti izdelani po metodi, opisani v tej specifikaciji proizvoda.
- Samo siri, ki so uspešno prestali vsa preverjanja, določena s postopkom, se lahko dajo na trg z jamstvom glede porekla, potrjenim z znakom skladnosti regulativnega odbora.
- Število sekundarnih etiket, ki jih regulativni odbor zagotovi sirarski panogi, se izračuna glede na proizvedene količine mleka in težo različnih vrst izdelanih sirov.
- Redna preverjanja in ocenjevanja morajo temeljiti na analizah mleka ob njegovem vnosu v kadi za usirjanje, inšpekcijskem pregledu metode proizvodnje, pregledu dokumentacije, kontroli zalog in odvzemu vzorcev končnega proizvoda.
- Regulativni odbor bo v zvezi z morebitnimi ugotovljenimi nepravilnostmi po potrebi uporabil sankcije, določene v njegovem pravilniku.
- Regulativni odbor vodi register – po imenih in količinah – oštevilčenih identifikacijskih oznak, potrdil o lastništvu in izdanih certifikatov.

Predlagana sprememba

- Siri morajo prihajati izključno iz vpisanih in preverjenih sirarn in zorilnic.
- Sirarne in zorilnice morajo biti najprej ocenjene ob vpisu v registre, nato pa biti predmet rednih ocenjevanj, na podlagi katerih lahko ostanejo vpisane v te registre.
- Siri morajo biti izdelani po metodi, opisani v točki E te specifikacije proizvoda.
- Samo siri, ki so uspešno prestali vsa preverjanja, določena med postopkom izdelave, se lahko dajo na trg z jamstvom glede porekla, potrjenim z etiketo z zaščiteno geografsko označbo.
- Redna preverjanja in ocenjevanja morajo temeljiti na analizah mleka ob njegovem vnosu v kadi za usirjanje, inšpekcijskem pregledu metode proizvodnje, pregledu dokumentacije, kontroli zalog in odvzemu vzorcev končnega proizvoda.
- Vsi gospodarski subjekti morajo biti sposobni določiti:
 - (a) dobavitelja, količino in poreklo vsega prejetega mleka;
 - (b) prejemnika, količino in namembni kraj vseh sirov, označenih z etiketo;
 - (c) povezavo med prejetim mlekom iz točke (a) in vsako serijo sira, označenega z etiketo, iz točke (b).

Sprememba št. 5

Postavka „Metoda proizvodnje“

Utemeljitev spremembe

Najkrajši čas zorenja sirov, izdelanih iz pasteriziranega mleka, je spremenjen z enega meseca in pol na en mesec. To skrajšanje ne vpliva na naravne procese zorenja, prav tako ne na končne značilnosti proizvoda, ampak je prilagojeno zmanjšanju teže sirov v hlebcih.

Ta sprememba se nanaša na odstavek 4.5 prvotnega enotnega dokumenta ali enakovrednega dokumenta.

Sedanje besedilo specifikacije proizvoda

Zorenje traja najmanj dva meseca za sire iz surovega mleka ter en mesec in pol za sire iz pasteriziranega mleka.

Predlagana sprememba

Zorenje traja najmanj dva meseca za sire iz surovega mleka in en mesec za sire iz pasteriziranega mleka.

Sprememba št. 6

Postavka „Metoda proizvodnje“

Utemeljitev spremembe

Besedilo v zvezi z etiketami in sekundarnimi etiketami sirov je črtano, ker je te informacije primerneje vključiti v postavko „Označevanje“. Glej besedilo, vključeno v spremembo postavke „Označevanje“, v katerem je naveden novi položaj tega besedila v specifikaciji proizvoda.

Ta sprememba se ne nanaša na noben odstavek prvotnega enotnega dokumenta ali enakovrednega dokumenta.

Črtano besedilo v postavki „Metoda proizvodnje“ specifikacije proizvoda

Nazadnje se siri in pakiranja kremnega sira, preden se dajo na trg, opremijo z etiketami in sekundarnimi etiketami.

Sprememba št. 7

Postavka „Označevanje“

Utemeljitev spremembe

Vse navedbe možnosti, da se siri prodajajo v hlebcih, kot kremni sir ali po kosih, če so pakirani in se lahko potrošnik seznanil z njihovim izvorom, so predstavljene v to postavko.

Sklicevanja na odobritev ali nadzor s strani regulativnega odbora so črtana, da ne bi prispevala k omejitvi prostega pretoka.

Podrobneje je določena vsebina nekaterih neobveznih navedb, ki jih je treba vključiti, in dodan je logotip zaščitene geografske označbe, saj ga sedanja specifikacija proizvoda ne vsebuje.

Vključeno je črtano besedilo postavke „Metoda proizvodnje“, navedeno v spremembi št. 6.

Besedilo je zaradi boljšega razumevanja preurejeno.

Ta sprememba se nanaša na odstavek 4.8 prvotnega enotnega dokumenta ali enakovrednega dokumenta.

Sedanje besedilo specifikacije proizvoda

Trgovske etikete, ki so lastne vsakemu vpisanemu trgovskemu podjetju, obvezno vključujejo navedbo „zaščitena geografska označba ‚Queso de Valdeón‘“ in logotip regulativnega odbora. Navedene etikete mora odobriti regulativni odbor.

Poleg tega jih mora spremljati znak skladnosti zaščitene geografske označbe, ki je oštevilčena sekundarna etiketa, ki jo izda regulativni odbor. Ta znak skladnosti omogoča sledljivost proizvoda.

Oštevilčena sekundarna etiketa mora biti nameščena tako, da je ni mogoče znova uporabiti. Obvezno mora vključevati navedbo „Consejo Regulador de la Indicación Geográfica Protegida ‚Queso de Valdeón‘“ in logotip regulativnega odbora.

Regulativni odbor v svojem priročniku o kakovosti opredeli dodatna pravila o uporabi znaka v skladu z zaščiteno geografsko označbo, kar zadeva njegovo velikost in mesto na proizvodu.

Predlagana sprememba

Sir „Queso de Valdeón“ se lahko na prodaj ponudi v hlebcih, po kosih ali kot kremni sir, če je pakiran in se lahko potrošnik seznanil z njegovim izvorom.

Trgovske etikete, s katerimi je opremljen zaščiteni proizvod, ki se prodaja na trgu, morajo vključevati ime in logotip zaščitene geografske označbe.

Siri, ki se prodajajo v hlebcih in kot kremni sir, morajo biti opremljeni s sekundarno etiketo, na kateri je navedena posamezna številka serije. Ta sekundarna etiketa vključuje ime in logotip zaščitene geografske označbe.

Na etiketah sirov, ki se prodajajo po kosih, morajo biti ime in logotip zaščitene geografske označbe ter navedbe, na podlagi katerih se je mogoče seznaniti z njihovim izvorom.

Siri in pakiranja kremnega sira se, preden se dajo na trg, opremijo z etiketami in sekundarnimi etiketami.

Logotip ZGO je naslednji:

Sprememba št. 8

Postavka „Nadzorni organ“

Utemeljitev spremembe

Nadzorni organ je Instituto Tecnológico Agrario de Castilla y León (Kmetijski tehnološki inštitut skupnosti Kastilja in Leon), ki deluje kot pristojni organ.

Ta sprememba se nanaša na odstavek 4.7 prvotnega enotnega dokumenta ali enakovrednega dokumenta.

Sedanje besedilo specifikacije proizvoda

Ime: Consejo Regulador de la Indicación Geográfica Protegida „Queso de Valdeón“

Naslov: C/ El Cantón, s/n. 24915-Posada de Valdeón (Leon)

Telefon: +34 987 740 514

Telefaks: +34 987 740 568

Regulativni odbor zaščitenе geografske označbe „Queso de Valdeón“ je sposoben izpolnjevati standard EN-45011 „Splošne zahteve za organe, ki izvajajo sisteme potrjevanja proizvodov“.

Predlagana sprememba

Instituto Tecnológico Agrario de Castilla y León

Ctra. de Burgos Km 119. Finca Zamadueñas

47071 Valladolid (Španija)

Telefon: + 34 983 412 034

Telefaks: + 34 983 412 040

E-naslov: controloficial@itacyl.es

Za preverjanje upoštevanja pogojev, opisanih v tej specifikaciji proizvoda z zaščiteno geografsko označbo „Queso de Valdeón“, je pristojen Instituto Tecnológico Agrario de Castilla y León prek svojega poddirektorata za kakovost in promocijo živil v skladu s členom 139 zakona št. 1/2014 z dne 19. marca 2014 o kmetijstvu skupnosti Kastilja in Leon.

ENOTNI DOKUMENT

„Queso de Valdeón“

– 5.7.2018

ZOP () ZGO (X)

1. **Ime**

„Queso de Valdeón“

2. **Država članica ali tretja država**

Španija

3. Opis kmetijskega proizvoda ali živila

3.1 Vrsta proizvoda

Skupina 1.3 Siri

3.2 Opis proizvoda, za katerega se uporablja ime iz točke 1

Sir z zaščiteno geografsko označbo „Queso de Valdeón“ je masten sir z modro plesnijo, izdelan s kislinsko in encimsko koagulacijo surovega ali pasteriziranega kravjega mleka ali mešanice kravjega in ovčjega in/ali kozjega mleka ter zorjen najmanj dva meseca za sire iz surovega mleka in en mesec za sire iz pasteriziranega mleka. Sir se prodaja v hlebcih ali kot kremni sir.

1. Značilnosti sira v hlebcih

Morfološke značilnosti:

valjasta oblika, zgornja in spodnja ploskev sta rahlo vbočeni;

največja višina 15 centimetrov in največji premer 25 centimetrov;

teža od 0,2 do 3 kilograme;

sir se lahko prodaja tudi po kosih.

Fizikalno-kemijske lastnosti:

vsebnost maščobe v suhi snovi: najmanj 45 %;

najnižja vsebnost vlage: 30 %;

vsebnost soli: manj kot 3,5 %.

Organoleptične lastnosti:

naravna, tanka in mehka skorja, rumenkaste barve s sivkastimi odtenki;

tekstura ob prerezu je gladka s številnimi enotno razporejenimi nepravilnimi luknjicami različnih velikosti in modro zelenkaste barve;

testo je slonokoščene barve, ki prehaja v kremasto, intenzivno sijoče z rahlo poudarjenim svetlečim se kolobarjem, odvisnim od stopnje zorenja;

testo je le rahlo prožno in drobljivo, ni zelo čvrsto, ima srednjo deformabilnost, v ustih je topljivo, ima dobro topnost in manjšo lepljivost;

pri polzorjenih sirih je vonj rahlo kisel ali mlečen z zelo značilnim vonjem po plesni;

z daljšim zorenjem mlečni vonji izginejo, vonj postane obstojnejši in intenzivnejši, pojavijo se vonji in arome začimb in sadja, celo aromatični, čeprav vztraja vonj po plesni;

okus je intenziven, slan in pikanten, rahlo pekoč, toliko bolj izrazit, kolikor daljše je zorenje, in močnejši, kadar se uporabi kozje ali ovčje mleko;

okus je dobro obstojen, zlasti pri bolj zorjenih sirih.

2. Značilnosti kremnega sira

Morfološke značilnosti

Prodaja se v pakiranjih z neto vsebino med 20 grami in 6 kilogrami.

Pakiranja z neto vsebino, večjo od 1,5 kilograma, so namenjena izključno restavracijam, distribucijskim verigam in industriji.

Kremni sir je popolnoma homogen brez kakršne koli skorje.

Fizikalno-kemijske lastnosti:

vsebnost maščobe v suhi snovi: najmanj 45 %;

najnižja vsebnost vlage: 30 %;

vsebnost soli: manj kot 3,5 %.

Organoleptične lastnosti:

krema je slonokoščene barve z modro zelenkastimi odtenki in ni sijoča;
z zviševanjem temperature proizvoda krema postane vse bolj mastna, srednje konsistence, skoraj smetanasta;
sir ima rahlo kisel ali mlečen vonj, po plesni, obstojen in intenziven;
krema se dobro topi v ustih, ima dobro topnost in srednjo lepljivost;
okus je intenziven in pikanten ter močnejši, kadar se uporabi kozje ali ovčje mleko;
okus sira je intenzivno slan z rahlo pikantnim občutkom;
okus je dobro obstojen.

3.3 Krma (samo za proizvode živalskega izvora) in surovine (samo za predelane proizvode)

Najnižje analitske ravni v kadi za usirjanje po mešanju različnih vrst mleka so naslednje:

- maščobe (v %): 3,5,
- beljakovine (v %): 3,1,
- suha snov (v %): 12,0.

3.4 Posebne faze proizvodnje, ki jih je treba izvajati na opredeljenem geografskem območju

Postopek izdelave sira, vključno z njegovim zorenjem, poteka na opredeljenem geografskem območju.

3.5 Posebna pravila za rezanje, ribanje, pakiranje itn. proizvoda, za katerega se uporablja registrirano ime

—

3.6 Posebna pravila za označevanje proizvoda, za katerega se uporablja registrirano ime

Sir „Queso de Valdeón“ se lahko na prodaj ponudi v hlebcih, po kosih ali kot kremni sir, če je pakiran in se lahko potrošnik seznaniti z njegovim izvorom.

Trgovske etikete, s katerimi je opremljen zaščiten proizvod, ki se prodaja na trgu, morajo vključevati ime in logotip zaščitene geografske označbe.

Siri, ki se prodajajo v hlebcih ali kot kremni sir, morajo biti opremljeni s sekundarno etiketo, na kateri je navedena posamezna številka serije. Ta sekundarna etiketa vključuje ime in logotip zaščitene geografske označbe.

Na etiketah sirov, ki se prodajajo po kosih, morajo biti ime in logotip zaščitene geografske označbe ter navedbe, na podlagi katerih se je mogoče seznaniti z njihovim izvorom.

Siri in pakiranja kremnega sira se, preden se dajo na trg, opremijo z etiketami in sekundarnimi etiketami.

Logotip ZGO je naslednji:

4. Jedrnata opredelitev geografskega območja

Ozemlje občine Posada de Valdeón (Leon).

5. Povezava z geografskim območjem

Povezavo med geografskim območjem in proizvodom dokazujejo različni elementi, kot so podnebne značilnosti regije, tradicionalni način izdelave in sloves.

Sir „Queso de Valdeón“ je ime dobil po ozemlju občine Posada de Valdeón, ki leži v nacionalnem parku Picos de Europa. To območje obdajajo velike naravne ovire, tako da je zelo dobro razmejeno. Te ovire so prelazi Panderruedas (1 450 metrov), Pontón (1 311 metrov) in Pandetrave (1 562 metrov).

Sredi teh visokih gora je globoka dolina, ki leži na povprečni nadmorski višini 650 metrov.

Posebno podnebje razmejenega območja je mogoče opredeliti kot visokogorsko podnebje. Zime so dolge in ostre s številnimi dnevi zmrzali (več kot 100 med novembrom in aprilom) ter obilnimi padavinami, običajno snežnimi. Poletja so kratka in sveža (povprečna najnižja temperatura je od 5 do 6 °C, najvišja pa 18 °C) z obilnimi padavinami, čeprav so te kratkotrajne glede na preostanek leta. Zaradi megle in meglic je relativna vlažnost poleti visoka.

Letna količina padavin je povprečno 1 100 mm v dolini in 1 800 mm na gorskih vrhovih.

Vsi ti dejavniki so skupaj z obstojem jam v regiji v preteklosti spodbudili razvoj posebnih značilnosti za zorenje sirov, izdelanih iz surovine, razpoložljive na geografskem območju zaradi njegovega razgibanega površja.

Posebna mikroklima te regije je v povezavi s tradicionalnimi praksami izdelave ugodna za razvoj inokulirane mikrobne flore, ki je značilna za ta sir.

Posebnosti proizvoda so očitne na prvi pogled, saj je to sir z modro plesnijo in se torej po videzu razlikuje od sirov, ki se izdelujejo v regiji, pri čemer je ta značilnost zlasti opazna pri razrezu testa, v katerem so vidne različne luknjice modro zelenkaste barve. Sir zori v hladnih in zelo vlažnih razmerah, podobnih pogojem zorenja v jamah, ki so se za ta namen uporabljale na geografskem območju, s čimer je poudarjena prisotnost plesni tako pri videzu kot tudi pri vonju in okusu.

Tradicionalno izdelavo zaščitenih sirov v takih pogojih izdelave dokazuje več besedil iz 19. in začetka 20. stoletja. Danes se v dolini Valdeón sočasno uporabljajo podobni postopki izdelave, kot so se uporabljali pred več stoletji, in drugi postopki, v katere so bile vključene nove tehnologije. Vendar pa se še vedno v celoti uporabljajo temeljna načela postopka izdelave, navedena v besedilih, opisanih v tej točki.

Izdelava sira v dolini Valdeón sega v predrimsko obdobje, ko se je kot surovina uporabljalo kozje mleko.

Prve pisne omembe izdelave sira v dolini Valdeón segajo v sredino 19. stoletja. Pascual Madoz v svojem slovarju (*Diccionario*, 1845–1859) omenja proizvodnjo sira in pomen kozje črede v vaseh doline Valdeón.

V drugi polovici 19. stoletja je bila proizvodnja sira v dolini Valdeón pomembna dejavnost. Ko se je živina poleti pasla na visokogorskih pašnikih, so mleko predelovali v sir neposredno v planinskih kočah ali pa so ga prepeljali v dolino. Grof Saint-Saud je to leta 1892 potrdil z zapisom: „Krepka dekleta iz doline Valdeón se zjutraj in zvečer v svojih coklah, ki imajo na podplatih tri nogice (albarcas), odpravijo v hrib, otovorjene s pastirskimi malhami iz kozje kože, v katerih na poti navzgor prenašajo svojo malico, na poti navzdol pa vanje spravijo mehe z mlekom, pomolzenim v staji.“

Številni dokazi kažejo, da je bila v dolini Valdeón izdelava sira z modro plesnijo za njegovo prodajo na regionalnih trgih pomembna dejavnost od začetka 20. stoletja. Še posebno pomembno je pričevanje Doñe Marmete Pérez Marcos: „Moja celotna družina prihaja iz Caína in tudi jaz sem se leta 1922 rodila tam. Moji starši so recept podedovali od svojih prednikov, ta recept pa sem do nedavnega uporabljala tudi sama. Za usirjanje od 50 do 60 litrov mleka na dan smo uporabili kozje sirilo; izdelovali smo sire, težke dober kilogram. Na oslu smo jih hodili prodajat v več kot 50 kilometrov oddaljeni Puentealmuey. Takoj po koncu vojne smo jih prodajali po 36 pezet za kilogram. V Arenas de Cabrales smo jih začeli prodajati po vojni, nič prej. Siri so bili izdelani iz kozjega in ovčjega mleka ter malo kravjega mleka, ki smo jim dodali sirilo. Ko se je mleko usirilo, smo ga dali v tako imenovani ‚arno‘ in nato v kad (‚duerna‘), kjer smo ga pustili dva dni, da je odtekla sirotka. Nato smo sir odstranili in ga postavili na deske v planšarskih kočah, da se je sušil. Po petnajstih dneh je bil pripravljen. Da pa bi se razvila modra in dobra plesen, smo ga dali v jame. Po enem mesecu je bil sir odličen.“

Sklic na objavo specifikacije

(drugi pododstavek člena 6(1) te uredbe)

http://www.itacyl.es/documents/20143/342640/2019_02_8+Pliego+Q+Valde%C3%B3n+.pdf/fbc379cc-8473-8829-744b-6baf02ed5ba7

ISSN 1977-1045 (elektronska različica)
ISSN 1725-5244 (tiskana različica)

Urad za publikacije Evropske unije
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

SL